

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemfelt	3
Problemformulering	5
Metode	6
Introduktion	6
Underspørgsmål	6
Teoretikere	7
Interviews	8
Statistik.....	10
Grønland	11
Historie	11
Daniseringen	12
Det sociale liv på Grønland	13
Velfærdsstaten	16
Velfærdsmodellen.....	16
Indsatser for socialt udsatte	17
Integrationsteori og politik	23
Integration	23
Integration.....	23
Assimilation	24
Segregation	24
Teori	25
Axel Honneth	25
Anerkendelsesteori.....	25
Pierre Bourdieu	27
Habitusbegrebet	28
Felter og kapital	28
Doxa	29
Det sociale rum.....	29
Sammenligning af Bourdieu og Honneth	30
Analyse	32
Introduktion	32

Beskrivelse af vores tre grupper	32
Årsager til at grønlandere kommer til Danmark.....	35
Grønlandernes baggrund	37
Sprog	39
Arbejdsmarkedet	41
Retlig anerkendelse.....	45
Konklusion.....	48
Perspektivering	51
Kildekritik	52
Bilag.....	56
Bilag 1 – Historie	56
Bilag 2 - Beskrivelse af de forskellige tilbud.....	57
Bilag 3 – Rummet af sociale positioner.....	59
Bilag 4 – Interview	60
Interview med Agga Petersen – 23/11 2007.	60
Interview med Gitte Larsen - 4/12 2007	70
Interview med Einar Jensen – 29/11 2007	77

Indledning

Vi finder det interessant at beskæftige os med udsatte grønlændere, da vi ikke mener at der er tilstrækkeligt fokus på denne gruppe. Da vi gik i gang med emnet, syntes vi, at det var påfaldende, hvor lidt danskerne inkl. os selv vidste om de herboende grønlændere i Danmark. Vi undrede os over, hvorfor en så stor procentdel af de herboende grønlændere er marginaliserede. Vi spurgte os selv, hvilke strukturerer i samfundet der var medvirkende til, at nogle grønlændere i Danmark havner i en social deroute og i værste tilfælde på samfundets bund. Vi var desuden interesserede i, på hvilke områder, der bliver gjort en indsats for at integrere grønlænderne i samfundet samt de barrierer, der står i vejen for denne integration. Her tænker vi på, om grønlændernes særlige kulturelle og sociale baggrund kan være en forhindring for integrationen.

Problemfelt

Det er svært præcist at sige, hvor mange grønlændere der lever i Danmark, da de er danske statsborgere og derfor ikke bliver registrerede som en minoritetsgruppe. Den Nordatlantiske Gruppe udgav i 2007 et faktahæfte om grønlændere bosiddende i Danmark. De mener at have beregnet, at der bor 18.563 grønlændere i Danmark. Deres tal medregner tre generationer og er baseret på folkeregisteret og cpr-nummeroplysninger og er udelukkende anonymiserede og kvantitative oplysninger (<http://www.dnag.dk>). Lise Togeby udgav i 2002 *Grønlændere i Danmark, en overset minoritet*, hvor hun antager, at der bor ca. 5.400 voksne grønlændere i Danmark. Men hendes definition af en grønlænder er anderledes end Den Nordatlantiske Gruppe. Hun har kun medregnet første generation, hvor én eller begge forældre er grønlænder. Kofoed Skole antager, at 1000 – 1500 af de grønlændere som bor i Danmark er marginaliserede i større eller mindre grad (<http://www.udsattegroenlaendere.dk>). I hvidbogen, som Socialministeriet udgav i 2003, inddeler de, de marginaliserede grønlændere i tre grupper: de hjemløse, de socialt isolerede og de delvist socialt integrerede. Ved marginalisering mener vi, at det er en gruppe af grønlændere i Danmark, som har sociale problemer. Det kunne eksempelvis være hjemløshed,

arbejdsløshed og social isolation og sociale, psykiske eller helbredsmæssige problemer. Det viser at, der er en stor spændvidde i marginaliseringen. Situationen for de hjemløse grønlændere i Danmark, er kendetegnet ved, at de har de største sociale problemer ud af den marginaliserede gruppe af grønlændere. Der er forskellige grader af hjemløse i denne gruppe, nogle har en midlertidig bolig, nogle bor i længere perioder hos venner og bekendte, men resten lever på gaden (hvidbog, 2003: 8). Netværket og samværet er ofte baseret på fælles misbrug. Deres forhold til familien er ringe, og i de fleste tilfælde har de mistet alt kontakten til familiemedlemmer. Deres manglende kontakt til familien, kan skyldes deres misbrug. Mange grønlændere har været udsat for f.eks. seksuelt misbrug, fysisk vold og misbrugende forældre, og derfor lever mange grønlændere med et traume, som de har problemer med at bearbejde (hvidbog, 2003: 9).

Sprogligt er den hjemløse gruppe, delt op i tre; en gruppe hvor de kun taler grønlandsk, en gruppe hvor de kun taler dansk og en dobbeltsproget gruppe (hvidbog, 2003: 9).

Gruppen som hvidbogen kalder de socialt isolerede, bor mere eller mindre permanent i en bolig. Selvom de har en bolig, er de fleste socialt isolerede på overførselsindkomster, ufaglærte eller har begrænset erfaring på det danske arbejdsmarked. Deres misbrug er mere kontrolleret end de hjemløses er, men deres forbrug er stadig moderat stort. Rent sprogligt er de fleste primært grønlandsktalende (hvidbog, 2003: 9).

De delvist socialt integrerede, er en gruppe, som kan skabe en meningsfuld tilværelse, i og med de har et bedre fundament at bygge deres tilværelse på. De har tidligere i deres liv levet en normal tilværelse, med familie, børn og beskæftigelse, enten i Danmark eller på Grønland. Men på grund af begivenheder i deres liv såsom skilsmisse, sygdom eller boligproblemer, har de oplevet en voldsom social tilbagegang. Mange er nu derfor udenfor arbejdsmarkedet, men har et ønske om at blive beskæftiget igen. De har kontakt til det sociale system, hvor de bl.a. får hjælp til at finde bolig. Mange har haft en positiv oplevelse med social og sundhedssystemet. Nogle lever alene, andre i parforhold og andre med deres børn. De fleste har kontakt til voksne børn i enten Danmark eller på Grønland.

Mange i denne gruppe er dobbeltsprogede, men enkelte behersker kun det grønlandske sprog, men de formår at indpasse sig i det danske samfund uden at kunne tale dansk (hvidbog, 2003: 10).

Fælles for de her grupper er, at de har nogle overordnede behov. Her menes sociale, sundhedsmæssige, kulturelt betingede behov og behov, som er relateret til personlige forhold. Forskellen ligger i hvor mange i gruppen, som har behovet. Eksempelvis er behovet for en bolig, mest udbredt for de hjemløse.

De udsatte grønlandere har et fælles problem med sproget. En del taler kun grønlandsk og har svært ved at have kontakt til det offentlige system. De har mulighed for tolkebistand, men mange gange bliver deres behov ikke tilgodeset, da deres statsretslige stilling bliver taget for bogstaveligt. Mange er heller ikke opmærksomme på deres behov for tolkebistand og forlanger det derfor ikke (Hvidbogen, 2003: 13).

Den grønlandske mentalitet og kultur ligner umiddelbart ikke den danske. Grønlandere har svært ved at verbalisere konflikter og personlige problemer og taler derfor ikke med deres nærmeste om de traumatiske oplevelser, mange grønlandere har været udsat for (Hvidbogen, 2003: 24).

På baggrund af vores problemfelt er vi kommet frem til følgende problemformulering.

Problemformulering:

Hvilken betydning har grønlandernes baggrund for deres mangelfulde socialisering i det danske samfund?

Metode

Introduktion

I dette afsnit vil vi redegøre for vores metodiske overvejelser. Vores umiddelbare indtryk er, at en stor del af grønlænderne i Danmark ikke er særlig velintegrerede. Mere specifikt, vil vi belyse grønlændernes baggrund og undersøge, hvorvidt deres baggrund er medvirkende til deres marginalisering i Danmark. Vi vil dog ikke kun udelukkende se på deres baggrund, da vi også mener, at den danske stat har et ansvar overfor marginaliserede grupper. Derfor vil vi helt konkret se på opbygningen af den danske velfærdsmodel, samt hvordan integrationen og resocialiseringen finder sted. Derfor har vi udarbejdet vores underspørgsmål på følgende måde:

Underspørgsmål

- Hvordan har den historiske udvikling været med til at præge det grønlandske samfund i dag?
- Hvilken social baggrund har grønlænderne med sig til Danmark?
- Hvordan er den danske velfærdsmodel bygget op? Og hvad gøres der for at resocialisere de marginaliserede grønlændere i Danmark?
- Hvad er integration? Og hvad bliver det gjort for at integrere grønlændere i det danske samfund?
- Hvorledes kan Axel Honneths anerkendelsesteori benyttes i vores analyse?
- Hvorledes kan vi bruge Pierre Bourdieus begreber; Habitus, felter, kapital, doxa og det sociale rum i forbindelse med vores analyse?
- Hvordan kan vi benytte vores to teoretikere i en fælles, samlet analyse?

Vi ønsker at besvare disse spørgsmål på baggrund af vores empiriske indsamlinger. Det drejer sig om kvalitative interviews og fagligt litteratur, hvor vi primært tager udgangspunkt i Socialministeriets Hvidbog om socialt udsatte grønlandere.

Teoretikere

Honneth og Bourdieu

I vores analyse vælger vi at bruge sociologerne; Axel Honneth og Pierre Bourdieu. Vi mener, at de kan bidrage med en bedre forståelse af de sociologiske årsager, der kunne være medvirkende til marginaliseringen af grønlandere i Danmark. Vi mener at de to teorier umiddelbart virker sammenlignelige, da vi finder begge anvendelige og brugbare til at forklare, hvorfor visse individer klarer sig bedre end andre i det sociale rum. Derfor mener vi, det er relevant, at sammenligne Bourdieu og Honneth.

I Honneths teori om anerkendelse, vil vi se på; privatsfæren, den retslige sfære og den solidariske sfære. Vi mener, at denne teori er brugbar, da den forklarer, hvordan et individ bliver fuldt ud integreret i samfundet. I Bourdieus teorier har vi afgrænset os, da vi kun vil bruge få af hans teorier. Vi vælger derfor at tage udgangspunkt i hans begreber; habitus, felter, kapital, doxa og det sociale rum. Vi finder disse relevante, da de forklarer hvilke egenskaber, individet har brug for i et samfund for at klare sig godt.

Vi vælger som sagt, at afgrænse vores teoretikere en del. Størstedelen af Honneths teorier omhandler anerkendelse, så derfor vil vi kun bruge hans teori omkring anerkendelse. Vedrørende Bourdieu vil vi udvælge nogle af hans begreber, der virker mest anvendelige for vores projekt. Det gør vi, da vi af ressourcemæssige årsager ikke har tid til at analysere alt. Vi har drøftet hvorvidt vi kunne bruge Emilie Durkheim, Max Weber, Anthony Giddens samt Jürgen Habermas, da de alle beskæftiger sig med

udstødningsprocesserne i samfundet. Vi kunne også benytte Habermas og hans teorier om vigtigheden af kommunikation. Vi kunne bruge ham til at analysere sprogets betydning for grønlandernes marginalisering i Danmark. Vi har fravalgt disse teoretikere, da vi ikke finder dem lige så relevante som de to overstående; Pierre Bourdieu og Axel Honneth. En anden årsag til vores fravalg af disse er, at vi ikke har den fornødne tid til at lave en dybdegående analyse af deres teorier.

Vi har en overordnet forståelse af både Bourdieu og Honneth og tror, vi vil kunne anvende dem, da vi mener det kan give os en bredere indsigt i hvilke faktorer, der spiller ind, når individer bliver udstødt fra et samfund eller en gruppe.

Vi har tænkt os at lave en samlet analyse med Bourdieu og Honneth på én gang, da mange af deres teorier kan supplere hinanden.

Interviews

Vi vælger at bruge interviews, da vi har en formodning om, at de er med til at give os et indblik i problemstillingen, som vi ikke vil få gennem litteratur og dokumentstudier.

Indenfor metoden interviews findes to former for undersøgelser, kvalitative og kvantitative. Vi vælger udelukkende at lave kvalitative undersøgelser, som er mere dybdegående og ikke på samme måde ressourcekrævende, som kvantitative interviews er. På denne måde får vi et professionelt og mere overordnet syn på problemstillingerne i vores rapport. De personer vi vil interviewe, er personer som gennem deres nuværende eller forhenværende arbejde, har haft tæt kontakt til udsatte grønlandere i Danmark.

Vi har søgt efter interview personer gennem Det Grønlandske Hus og hjemmesiden (www.udsattegroenlaendere.dk), som er en del af et projekt omkring vidensformidling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlandere. Dette projekt bliver udført af Socialt Udviklingscenteret SUS for Socialministeriet. Her vil vi tage kontakt til de personer, vi mente kunne ligge inde med en relevant viden for vores projekt.

De interviewpersoner vi fik kontakt til er: Agga Petersen, Einar Lund Jensen og Gitte Pilgaard Larsen.

Agga Petersen er uddannet socialrådgiver og arbejder som projektmedarbejder i Det Grønlandske Hus. Hendes arbejde er gadeplansarbejde, hvor hun har kontakt med funktionelt hjemløse og misbrugere.

Einar Lund Jensen er cand. mag. i historie, med grønlandsk sprog som bifag. Han er født og opvokset på Grønland og kom til Danmark som ung for at tage sin uddannelse. Han vendte efterfølgende tilbage til Grønland, hvor han arbejdede som folkeskolelærer og gymnasielærer i nogle år, indtil han blev forstander for Det Grønlandske Hus i København, hvor han var i næsten 10 år. Nu er han sekretariatsleder ved Grønlandssekretariatet på Nationalmuseet.

Gitte Pilgaard Larsen er opsøgende gadeplansarbejder og er ansat i aktivitetscenteret på Sundholm. Hun er i øjeblikket i gang med et metodeudviklingsprojekt, hvor hun tager 10 af de dårligst stillede grønlandere fra Københavns kommune. Dem følger hun uanset hvor de er, også selvom de måske flytter til et andet område.

Vi vælger at interviewe de tre personer, da vi mener, at deres viden vil give en bred forståelse for vores problemstilling.

Vi vil for hvert interview udforme en interviewguide. Hermed sikrer vi os, at få belyst de emner, vi gennem litteratur og dokumentstudier, ser som svære at få belyst. Spørgsmålene skal belyse nogle områder vi kan sætte ind i en teoretisk kontekst, og analysere med de valg af teorier og begreber, vi benytter.

I vores valg af metode vælger vi at udelukke kvantitative undersøgelser, da vi ikke mener det har relevans for vores problemstilling. Ydermere er det en metode, som er meget tids- og ressourcekrævende, som vi ikke mener at have til rådighed. Vi udelukker samtidig også, at tage kontakt til Kofoed Skole, som er et tilbud for alle socialt udsatte

grupper. Da vi allerede har fået kontakt til flere, har vi været nødsaget til at begrænse os. Vores begrænsning skyldes tidsmæssige årsager.

Vi har valgt at interviewe personer med en professionel tilgang til problemstillingen, frem for de udsatte grønlændere. Hvis vi valgte at interviewe nogle enkelte udsatte grønlændere, ville det betyde, at vi ikke ville få et repræsentativt billede af de udsatte grønlænderes situation i Danmark. Ydermere opstår der praktiske problemer ved kontakten til de udsatte grønlændere. Mange taler ikke særlig godt dansk, og der kan på denne måde opstå kommunikative problemer. De udsatte grønlændere er svære at få kontakt til, og ved kontakten kan der opstå etiske og følsomme problemstillinger, som vi ikke mener at have kompetencer til at løse.

Ulemperne ved ikke at tale med de udsatte grønlændere i Danmark er, at vi derved udelukker at få et mere personligt indblik i de udsatte grønlændere syn på deres egen situation.

Statistik

Eftersom grønlænderne har dansk statsborgerskab fra fødslen af, er det svært at finde relevant statistik om dem, der er bosiddende i Danmark, fordi de ikke registreres. Danmarks statistik skelner ikke mellem danskere og grønlændere i Danmark. Derfor er det et problem for os, at vi ikke kan finde præcise tal fra Danmarks Statistik. De tal vi bruger i vores rapport f. eks., hvor mange grønlændere, der bor i Danmark, har dog en vis relevans. Vi har fundet meget forskellige tal på netop dette område. De tal, den Nordatlantiske Gruppe har udarbejdet omkring dette, ligger således meget langt fra de tal, som Lise Togeby har udarbejdet (jf. problemfelt). Begge tal lyder forholdsvis troværdige, selvom de ligger langt fra hinanden. Dette skyldes at Lise Togeby har en smallere definition af, hvad grønlændere er.

På grund af de vanskeligheder der er forbundet med at finde relevant statistik, har vi derfor undladt at inddrage dette.

Grønland

Historie

Herunder er et kort historiefsnit, for at belyse Danmarks indvirkning på Grønlands historie. Her beskrives kort hvad Danmark har gjort for at højne levestandarden og gøre Grønland til et moderne vestligt demokrati. Vi mener det er relevant at, have dette afsnit med, om Grønlands historie de seneste 150 år. Vi synes det er relevant, at vise den hurtige udvikling fra fanger samfund til moderne vestligt samfund, men også for at om grønlændernes mentalitet har forandret sig i løbet af denne årrække.

Danmarks politiske indflydelse på Grønlands historie de seneste 150 år.

1862: Grønland får en form for hjemmestyre, kaldet et forstanderskab, hvor de selv skal tage sig af lokale problemer og diverse sociale opgaver (Lidegaard 1991: 148).

1925: 1925-loven vedtages. Inden den førte grønlænderne stort set det liv, de altid havde gjort. I loven stod der at Grønland skulle udvikles til et moderne samfund med nye erhverv og forbindelse til resten af verden. Loven gjorde det dog klart at det skulle ske et skridt af gangen (Lidegaard 1991: 173).

1950: Danmarks daværende statsminister Hans Hedtoft (1903-1955), skabte pga. de usle levevilkår for den grønlandske befolkning, Grønlandskommissionen hvis opgave det var at højne levestandarden (Lidegaard 1991: 194).

1953: Ved grundlovsændringen samme år ophører Danmarks status som kolonimagt, da Grønland blev ligestillet med amterne. Samtidigt fik Grønland to faste mandater i

Folketinget. Man kunne nu rejse som man havde lyst mellem Danmark og Grønland. Skolevæsenet og socialvæsenet blev forbedret betydeligt.

Fra 1952 til 1963: blev der bygget ca. 3000 boliger, sygehusene blev udbygget og tuberkulose blev næsten udryddet (Lidegaard 1991: 198).

1979: Grønland får hjemmestyre, og ved hjælp af bloktilskuddet overtager de selv administrationen af kultur, planlægning, skat, skole og sociale forhold (Lidegaard 1991: 224). Idéen er, at deres afhængighed af den danske økonomiske støtte ikke skal medføre indirekte dansk styre. I hjemmestyreloven står der, at overdragelsen af de forskellige områder skal ske gradvist. Herunder hvornår og hvilket område.

Oversigt over årstal hvor hjemmestyret overtager administrationen af områderne.
(bilag 1: 56)

De sidste 30 år har Danmark således prøvet at overgive så mange nationale administrative interesser som muligt. I 1992 har Hjemmestyret altså myndighed på næsten alle samfundsmæssige områder. Blandt de interesseområder der ikke kan overføres til grønlanderne selv er råstofområdet, internationale relationer, forsvars- og sikkerhedspolitik, pengepolitik, politi og domstole (Goldschmidt, 1994: 145).

Daniseringen

Daniseringen er et forsøg på at udvikle Grønland til et moderne, vestligt demokrati, på højde med den danske stat. Dette skal ses i lyset af anstrengelserne på at integrere Grønland på niveau med andre geografiske områder af Danmark. Efter 1945 var der fra grønlandsk side, stærke ønsker om, at styret blev centraliseret i Godthåb, ligeløn mellem grønlandere og danskere, samt mere undervisning i dansk, så det kunne blive muligt for grønlandere at besidde ledende stillinger. Der blev årene efter blev lagt stor vægt, på at grønlanderne skulle "ligestilles" med danskerne. De politiske målsætninger i Grønland,

blev at, grønlanderne skulle gøres til ligeberettigede medlemmer af det danske samfund. Også monopolet som Danmark havde, skulle ophæves, så det kunne styrke grønlandernes initiativ til at udvikle Grønland i kulturel, social og økonomisk henseende. Alt dette kan også læses i Grønlandskommissionens betænkning fra 1950 (Goldschmidt, 1994: 125f).

Den danske stat foretog store investeringer i det grønlandske samfund, i form af; sundhed, infrastruktur, uddannelse, boliger mm. Disse investeringer blev foretaget for at forbedre den grønlandske økonomi, så den kunne konkurrere inden for det internationale marked og hæve levestandarden til europæisk niveau (Goldschmidt, 1994: 127).

På uddannelsesområdet var der væsentlige forandringer i kraft af den nye skolelov fra 1965, hvor bl.a. undervisning i grønlandsk til og med tredje klasse, ikke var obligatorisk (Goldschmidt, 1994: 129). I modsætning til i dag, hvor vi inden for uddannelsesområdet ser, at det grønlandske sprog bliver prioriteret på alle områder. Dette skyldes, at grønlanderne følte, at denne danisering, blev en trussel for den grønlandske kultur. (<http://udsattegroenlaendere.dk/?side=19>)

En af grundene til Grønlands mange sociale problemer, er nok et produkt af den hurtige omvæltning fra fangersamfund til et moderne vestligt samfund. Danmark har i de sidste mange årtier prøvet, at præge den grønlandske samfundsudvikling, uden at tage højde for den grønlandske kultur. Dette kan have betydet, at mange har haft nogle identitetsproblemer. Mange grønlandere har haft svært ved at finde ud af, hvem de var og hvor de hørte til.

Det sociale liv på Grønland

For at få en forståelse af grønlandernes marginalisering i det danske samfund, er det vigtigt, at belyse de baggrunde og vilkår de kommer fra.

Grønland er verdens største ø, med et samlet areal på 2.166.086 kvadrat kilometer. 81 % af Grønland er dækket af indlandsis og dermed er det isfri område kun på 410.449 kvadratkilometer (Statistisk årbog 2006, Grønlands statistik: 63). befolkningstallet på Grønland blev i januar 2006 målt til at være 56.901 personer med en befolkningstæthed på 0,1 pr. kvadratkilometer. Sammenlignet med Danmark er det samlede areal på 43.098, 31 kvadratkilometer, folketallet fra januar 2007 var på 5.447.084 personer, med en befolkningstæthed på 126,4 (Statistisk årsbog, Danmarks statistik 2007: 11). Herudfra kan man konkludere, at man på Grønland bor meget spredt i forhold til Danmark.

Fordi lever så spredt varierer livsbetingelserne meget fra nord til Sydgrønland. Grønland er traditionelt et fangersamfund, og nogen lever stadig af sæl, hval eller hvalrosfangst samt fiskeri. Størstedelen af befolkningen er dog lønmodtagere og er ansat indenfor den offentlige sektor, private sektor eller fiskeindustrien. Der eksisterer en stor ulighed indenfor lønningsområdet. Langt de fleste har en lav indkomst, mens enkelte har en væsentlig større indkomst. Det er ikke kun de økonomiske ressourcer, som bliver ulige fordelt, det gælder også de uddannelsesmæssige, helbredsmæssige og politiske (Narup i Lorentzen et al., 1999: 107).

Man tillægger familien stor værdi i det grønlandske samfund. Dog er det ikke så udbredt som tidligere, at man bor flere generationer sammen. Det mest almindelige er et forældrepar med deres børn, men den resterende familie betyder meget for dem i hverdagen, både socialt og økonomisk. Solidaritet er en norm på Grønland, og familien hjælper gerne hinanden økonomisk. Denne nære kontakt gør det svært for familien, når et medlem rejser bort i forbindelse med f. eks. en uddannelse, eller hvis man bor langt fra hinanden, gør de store afstande det svært at besøge familien. Disse nære familieband har også sine ulemper, da grønlandere kan være afvisende overfor at etablere nyt netværk (Narup i Lorentzen et al, 1999: 107).

På Grønland er det normen, at man får børn, og det er derfor ikke almindeligt, at man fravælger børn. Mange ufrivilligt barnløse par løser derfor problemet, ved at de får et medlem af familien til at føde et barn, som de så adopterer. De kaldes på Grønland gavebørn (Narup i Lorentzen et al., 1999: 107ff).

I Grønland blev der i slutningen af 80'erne vedtaget en lov om ligestilling mellem kønnene. Langt de fleste lever dog stadig i et traditionelt forhold, hvor kvinden tager sig af hus og børn ved siden af sit arbejde.

Arbejdsløsheden er høj i Grønland, og det er et stort socialt problem. Det er især ufaglærte arbejdere, der rammes hårdt, og den økonomiske compensation er meget lille. Som arbejdsløs på Grønland oplever mange, at de ikke har værdi som mennesker, og at de bliver holdt udenfor det værdifællesskab, som står meget centralt i det grønlandske samfund, hvor det kollektive kommer før det individuelle. Dette fører tit til misbrug af bl.a. alkohol.

Paradoksalt nok er der stor efterspørgsel på veluddannet arbejdskraft, som ofte må søges i Danmark (Narup i Lorentzen et al, 1999: 109).

På Grønland hersker der store problemer med boligmangel. Det er det offentlige, som står for udlejningsbyggeriet og ventelisterne er lange, med ventetid på 10 – 15 år. Det betyder, at mange står uden bolig. Problemet er dog ikke så synligt, som man kunne tro, da solidariteten og fællesskabsfølelsen kommer mange hjemløse til gode. Venner og familie er villige til at stille et værelse eller en madras til rådighed i længere eller kortere tid, og den hjemløse kan altid få et sted at sove og være (Narup i Lorentzen et al, 1999: 109f).

Mange på Grønland har et svært alkoholmisbrug. Dette skyldes, at mange har været udsat for oplevelser, som har traumatiseret dem. Incest er et stort problem og fagfolk mener, at der er hver tredje pige, som har været udsat for incest. Mange har været ofre for vold, både i deres barndom og som voksne. Derudover sker der mange seksuelle

overgreb. Det gør, blandet med den store arbejdsløshed, at mange søger tilflugt i alkoholen.

Mange børn bliver tvangsfjernet fra deres hjem, på grund de mange problemer med alkohol, vold og seksuelle overgreb. Det er en stor belastning for børnene at vokse op i sådanne familier og blive tvangsfjernet (Narup i Lorentzen et al, 1999: 111).

Hvert tredje barn har overvejet selvmord, og hvert fjerde barn har forsøgt.

20 % af alle dødsfald er unaturlige på Grønland. Ved unaturlige dødsfald menes; selvmord, ulykker og mord. Det er altså ganske mange, og kan umiddelbart ses som en sammenhæng af de mange sociale problemer på Grønland (Narup i Lorentzen et al, 1999: 111f).

Man prøver på Grønland at lave forebyggende arbejde gennem kampagner og undervisning. Derudover er der blevet oprettet behandlingscentre for folk med et misbrug (Narup i Lorentzen et al, 1999: 110f).

Der findes også kvindekrisecentre på Grønland, hvor kvinder kan gå hen med deres problemer og få rådgivning. De drives af lønnede arbejdere og frivillige (Narup i Lorentzen et al, 1999: 111).

Velfærdsstaten

Velfærdsmodellen

Danmark er en velfærdsstat, nærmere bestemt en universel velfærdsstat. En velfærdsstat vil sige, at alle medlemmer af samfundet er sikret en vis levestandard, altså har nogle basale sociale rettigheder.

Der findes forskellige velfærdsmodeller, og den danske er som sagt universel (Plovsing, 2004: 7ff). Dette betyder, at de offentlige ydelser finansieres gennem progressiv beskatning, så alle borgere i princippet er med til finansieringen, andre dog mere end andre. Dette sikrer en vis omfordeling og lighed i samfundet (Plovsing, 2004: 44). En af

grundidéerne er, at alle har ret til offentlige ydelser, uanset status og indkomst (Plovsing, 2004: 147).

En amerikansk læge og psykolog ved navn Abraham Maslow har lavet behovspyramiden. Pyramiden viser de menneskelige behov med de basale fysiologiske behov nederst, hvorefter de sekundære behov følger; sikkerhed, kontakt, selvhævdelse og selvrealisering (*Gyldendals Leksikon H-O*, 2002: 414). Den danske velfærdsstat er meget omfattende, og dækker ikke kun de basale behov. Et af de vigtigste formål med velfærdsstaten er at skabe et sikkerhedsnet for borgerne. Det vil sige, at hvis en borger pga. arbejdsløshed, sygdom eller lignende ikke er i stand til at forsørge sig selv, træder velfærdsstaten ind med eksempelvis kontanthjælp, førtidspension og fri tilgængelig sygdomsbehandling. Dette sikrer borgerne en vis levestandard (Plovsing, 2004:7ff). Dette garanterer dog ikke, at enkelte falder gennem det offentlige sikkerhedsnet og bliver marginaliserede. Som eksempel på dette er de mange grønlændere, der lever på gaden. Her træder det offentlige dog igen til og forsøger at resocialisere de marginaliserede ved forskellige tilbud og projekter.

Ved resocialisering menes at samle de mennesker op, der har været socialiserede i samfundet, men af grunde som eksempelvis alkoholmisbrug, isolation eller manglende anerkendelse fra familie, venner eller samfund er blevet marginaliserede. Individet ”gentilpasses” derfor til samfundet, og det kan velfærdsstaten gøre ved hjælp af forskellige dagtilbud i form af afvænningsklinikker eller steder for individer, der ikke er røget helt ud af systemet. Hvilke tilbud det helt konkret drejer sig om, gør vi rede for i det følgende afsnit.

Indsatser for socialt udsatte

Socialforskningsinstituttet har udarbejdet en rapport i 2006: *Indsatser for socialt udsatte*. Rapporten som er tredje delrapport, er en evaluering af puljen til socialt udsatte grupper i seks større byer i Danmark¹.

¹ <http://www.sfi.dk/sw42475.asp> her kan rapporten downloades fra social forsknings instituttet.

Rapporten fokuserer således først på de fire indsatsområder, som er blevet gennemført under ”storbypuljens” indsatsområder. Indsatsområderne udgør:

- De alternative plejehjem
- Botilbud med bostøtte
- Tilbud til udsatte grønlandere
- Samarbejde med private/frivillige tilbud

Rapporten viser, at der er sket en etablering af en række målrettede tilbud til socialt udsatte, og at disse tilbud har givet en mulighed for at afhjælpe visse problemstillinger blandt brugerne, herunder samspillet mellem boligproblemerne, sociale problemer, samt psykiske og helbredsmæssige problemstillinger. Rapporten viser dog også, at behovene for at udbygge og videreudvikle indsatsen for de socialt udsatte stadigvæk eksisterer, men de gode erfaringer fra storbypuljens udvikling af målrettede indsatser er et glimrende forbillede for en videre udbygning af indsatsen (Benjaminsen et al., 2006: 1).

Teorirammerne for rapporten, er ligesom vores, forbundet med en række grupper i samfundet, man forbinder som socialt udsatte. F.eks. de hjemløse, misbrugerne, de psykiske syge mm. Altså grupper der er synlige i gadebilledet. For at forstå og sammenligne de forskellige indsatser i rapporten, bliver vi også gjort opmærksomme på, at det er hensigtsmæssigt, at fokusere på omstændigheder og årsagerne til, at de ender som de gør og bliver karakteriseret som socialt udsatte. Rapporten tager således udgangspunkt i, at udsathed opstår og fastholdes i et samspil mellem sociale kræfter på forskellige niveauer. De fire niveauer, som rapporten bruger, er:

- Det strukturelle niveau

- Det institutionelle niveau
- Det relationelle niveau
- Det individbårne niveau

Ifølge rapporten har hvert niveau forskellige sårbarhedsfaktorer (Benjaminsen et al., 2006: 9).

De fire niveauer og de faktorer der skaber og fastholder social udsathed;²

Niveau	Aspekter	Sårbarhedsfaktorer
Strukturelle forhold	Eksklusion på arbejdsmarkedet	Arbejdsløshed
	Eksklusion på boligmarkedet	Boligmangel, boligløshed
	Etnisk segregation	Diskrimination
Institutionelle forhold	Omfanget af serviceydelser, offentlige og private, fx herberger, væresteder, Botilbud	Mangel på tilstrækkelige og relevante tilbud
	Omfordelingsordninger	Lave ydelser, fattigdom
	Forebyggelse	Utilstrækkelige forebyggelse, mangel på tidlig indsats
	Koordination	Mangel på koordination i indsatsen
Interpersonelle relationer	Familieforhold	Enlige mere udsatte
	Parforhold	Skilsmisse
	Omgangskreds	Fravær af nære relationer, uhensigtsmæssige relationer
Individuelle forhold	Sociale forhold	Mangel på sociale færdigheder
	Psykiske forhold	Psykisk sygdom, omsorgssvigt i barndommen eller i voksen livet
	Misbrug	Alkohol, hash og stofmisbrug
	Kriminalitet	Fængselsophold
	Handicap, fysisk sygdom	Plejebehov

² Tabel fra; Benjaminsen et al., 2006: 10

	Køn, alder	Ung, gammel
	Uddannelse	Ingen uddannelse
	Statsborgerskab	Flygtning/indvandrere

Storbypuljen i de seks større byer, København, Frederiksberg, Århus, Odense, Aalborg og Esbjerg er finansieret af midler for ca. 317 mio. kr. fordelt over årene 2003-2005 til sociale indsatser. Støtten tæller 69 projekter, hvoraf 37 projekter falder under de fire indsatsområder, som er omtalt tidligere og udgør ca. 55 % af støtten (Benjaminsen et al., 2006: 14f). Antallet af projekter;

De fire indsatsområder³

Indsatsområder	Antal projekter
Alternative plejehjem	7
Botilbud med intensiveret bostøtte	10
Indsatser for udsatte grønlændere	4
Samarbejde med frivillige/private organisationer	16

”Hensigten med de fire indsatsområder er, at indsatsen ikke konkret skal sigte på enkelte grupper af udsatte, men i stedet fokusere på indsatsstyper, der i mange tilfælde er mere eller mindre ens for grupperne. En undtagelse er dog indsatserne for udsatte grønlændere, der rummer en målretning af tilbud særligt til grønlændergruppen” (Benjaminsen et al., 2006: 15).

I vores rapport lægger vi hovedvægten på de tilbud, som må gælde for de udsatte grønlændere og undlader derfor, at vedlægge oversigten over formål, indhold og målsætninger for de tre andre indsatsområder. Indsatserne for udsatte grønlændere;

³Tabel fra; Benjaminsen et al., 2006: 15

Oversigt over formål, indhold og målsætninger⁴

Indsatser for udsatte grønlandere:

Formål:	At etablere særlige indsatser over for socialt udsatte grønlandere bosiddende i Danmark
Indhold:	Oprettelse af bofællesskaber for grønlandske kvinder og etablering af tilbud om alkoholbehandling og skabelse af aktivitetstilbud og oprettelse af bofællesskab mv.
Begrundelse:	Flere grønlandere bosiddende i Danmark har kulturelle og identitetsmæssige problemer i forsøget på at kombinere grønlandsk og dansk identitet og kultur. Behov for at differentiere mellem indsatser over for grønlandere og danskere.
Mål:	At integrere de socialt udsatte grønlandere i danske miljøer og tilbud og i samfundet generelt.

Formålet med etableringen af tilbud netop til socialt udsatte grønlandere har gjort, at man har været opmærksom på de vanskeligheder og problematikker, grønlanderne står overfor i det danske samfund bl.a. de kulturelle og sproglige problemer (jf. problemfelt). Målet er derfor på længere sigt, at integrere dem bedre i det danske samfund (Benjaminsen et al., 2006: 53). Under indsatsområdet for socialt udsatte

⁴Tabel fra; Benjaminsen et al., 2006: 17

grønlander er der blevet etableret fire tilbud, hvoraf det ene af tilbudene ikke er igangsat endnu. De fire tilbud;

Tilbud til udsatte grønlandere:⁵

By	Tilbud
København	Miteq - bofællesskab for grønlandske kvinder
	Frederiksberg Centeret (misbrugsbehandling)
	Bofællesskab til socialt udsatte grønlandere (projekt Illu) (ikke opstartet)
Esbjerg	'Oqqumut' – Styrkelse af indsatsen over for grønlandere i Esbjerg

Beskrivelsen af de fire tilbud; se bilag 2.

Målsætningen for tilbuddene inden for indsatsområdet er at forbygge yderlige social deroute og gøre den enkeltes livssituation bedre. Desuden er projekterne også på sin vis et udviklings- og integrationsorienteret projekt, hvor målet er at styrke personlige ressourcer og netværk. Projekterne har også til formål at forbedre den enkeltes livskvalitet, boligsituation samt tilknytning til arbejdsmarkedet og samfundet generelt (Benjaminsen et al., 2006: 55).

⁵Tabel fra; Benjaminsen et al., 2006: 54

Integrationsteori og politik

Integration

I starten af 1980'erne blev de første forsøg gjort på at udforme en samlet indvandrerpolicy fra politisk side. Siden da har integration været målsætningen, processerne og midlet for etniske minoriteters eksistens og væren i det danske samfund. Problemet har været, at integrationsbegrebet ikke har været præcist defineret, og indholdet har således været uklart (Zeuner, 1997: 136).

Inden for integrationsteori og integrationspolitik benævnes forskelligartede processer, og de forskellige betegnelser rummer forskellige grader af stræben mod etnisk ligestilling. I det følgende afsnit definerer vi deres betydning og mening, såsom integration, assimilation og segregation.

Integration

Integration stammer fra det latinske ord *integratio*, som betyder "at gøre hel", "at sammenslutte flere dele", eller "forbinde en mangfoldighed til en helhed" (Zeuner, 1997: 138).

Ordet integration bruges i dag som en betegnelse for forskellige processer, mål og midler. Når integration finder sted, betegner man det som tildeling af formelle rettigheder i form af deltagelse. Deltagelsen kan finde sted i de økonomiske, sociale og kulturelle aktiviteter, som findes i samfundet. Det betyder, at integration indebærer, at etniske minoriteters kulturer opnår en form for ligestilling med majoritetskulturen, og at etniske minoriteter har ret til at bevare deres kultur (Andersen, 2006: 299). Hvis etniske minoriteter får fuld opnåelse af politiske, juridiske og økonomiske rettigheder, er dette en forudsætning for, at etniske minoriteter vil deltage i samfundet på lige fod med den øvrige befolkning på forskellige områder f.eks. uddannelse, arbejde og foreningsliv. Med dette opnår de fleste etniske minoriteter social integration (Andersen, 2006: 299).

Assimilation

Assimilation er derimod lidt anderledes. Assimilation stammer også fra latin, *assimilere*, hvilket fuldt ud oversat betyder, ”at gøre lig med” (Zeuner, 1997: 138).

Assimilation betyder, at de etniske minoriteter overtager majoritetskulturen, og at de etniske minoriteter efterhånden forsvinder. Når man taler om assimilation i integrationsforskning, betyder det, at migranterne vil komme til at ligne den øvrige befolkning i et modtagerland (Andersen, 2006: 299).

Segregation

Segregationsbegrebet har også latinske rødder, *segregare*, og betyder ”at adskille”. (Zeuner, 1997: 138). Målsætningen med segregationspolitik er, at bevare etniske grupper, men det forudsætter en lavest mulig interaktion mellem samfundets grupper. Et godt eksempel på segregation er Sydafrikas apartheidstyre (Zeuner, 1997: 138f).

Det er uhyre vanskeligt at give et entydigt svar på, i hvilket omfang de etniske minoriteter er integreret i det danske samfund. Der er mange faktorer der spiller ind på, hvordan og hvornår vi er tilfredse og synes, at integrationsmålsætningen er opfyldt. De vigtigste indikatorer for, i hvilket omfang, man kan tale om integration i et samfund, er de formelle og reelle muligheder for etniske minoriteter (Zeuner, 1997: 147f). Hvis etniske minoriteter er afskåret fra samfundets goder, kan man derfor ikke tale om systemintegration. Selvom pågældende måske er udelukket fra samfundets goder, så udelukker det ikke, at der er tale om vellykket integration i privatsfæren eller andre former for social integration. Omvendt kunne man også forestille sig en anden situation, hvor pågældende er dårligt socialt integreret, men fuldt ud systemintegreret i samfundet (Zeuner, 1997: 148). Diskussionen er derfor at få afklaret: ”i hvilket omfang etniske minoriteter såvel formelt som reelt har mulighed for at blive integrerede – både på systemniveau og i det sociale liv” (Zeuner, 1997: 148).

Som tidligere omtalt i vores rapport er grønlanderne danske statsborgere, og de bliver derfor ikke registreret, når de ankommer til Danmark. Man kunne således forvente, at de var integrerede i det danske samfund med lige rettigheder, og at de kan få del i alle de samfundsmæssige goder, som er dem tildelt, både økonomiske, sociale og kulturelle. Et af vores problemer har imidlertid været, hvorvidt grønlanderne i Danmark udnytter de rettigheder, de har. Vi ved at, mange grønlandere er velintegrerede i det danske samfund, og flere af dem er også systemintegrerede, f.eks. har de fleste arbejde, og der er mange grønlandske studerende i Danmark. Til gengæld ved vi også, at der er en del grønlandere, der har sproglige problemer, hvilket er en vigtig forudsætning for at få et arbejde.

Det Grønlandske Hus er et samlingssted, både for velfungerende og udsatte grønlandere, som tilbyder hjælp til integrationen af grønlandere i Danmark. F.eks. tilbyder de tolke og formelle retningslinjer, hvis en grønlander støder på problemer i samfundet.

Teori

Axel Honneth

Den tyske professor og teoretiker Axel Honneth (f. 1949) er især kendt for hans arbejde med sin sociologiske teori om anerkendelse. Han er derudover tredje generations teoretiker fra Frankfurterskolen (Honneth, 2003: 7). Vi har valgt at benytte hans teori om anerkendelse, fordi vi mener, at teorien lægger et godt fundament for vores analyse. Vi vil i det følgende afsnit kort redegøre for hans teori.

Anerkendelsesteori

Axel Honneth har lavet tre anerkendelsessfærer, der omhandler: 1) Privatsfæren, der udspiller sig i familien og venskabet. 2) Den retslige sfære, der omhandler de universelle rettigheder og 3) Den solidariske sfære, der dækker arbejdsmæssige,

kulturelle og politiske fællesskaber. Hvis man ikke besidder eller opnår anerkendelse inden for alle tre sfærer, kan man ikke opnå at blive fuldt ud integreret i samfundet (Honneth, 2003: 14).

Anerkendelse indenfor privatsfæren fører til individets selvtillid. Den anerkendelse, der opnås inden for denne sfære, er kærlighed. Honneth ser dette som en vigtig forudsætning for at træde ind i andre fællesskaber, fordi individet her *"kan etablere en fortrolighed med sine ressourcer, indstillinger og værdier og se dem modtaget og anerkendt"* (Honneth, 2003: 15). Det handler primært om relationerne mellem forældre og barn, venner og ægtefæller, der har karakter af at være *"et gensidigt afhængighedsforhold af emotionel støtte"* (Honneth, 2003: 15). Den primære socialisering mellem forældre og barn er således en forudsætning for den fundamentale selvtillid, som bliver vedligeholdt gennem venner og familie (Honneth, 2003: 15).

Anerkendelse i den retslige sfære er en forudsætning for individets selvagtelse. Anerkendelsen opnås gennem universelle rettigheder, da individet formelt oplever at være ligeberettiget med alle individer i samfundet og dermed opnår selvrespekt. Det at have selvrespekt er at være bevidst om sig selv som en *"moralisk kapabel person, der er i stand til at deltale i en offentlig drøftelse"* (Honneth, 2003: 16). Det er først ved anerkendelse i den retslige sfære, at individet kan realisere sin uafhængighed i samfundet (Honneth, 2003: 16).

Den solidariske sfære foregår på gruppeniveau, i fællesskabet eller i samfundet. Gennem deltagelse og positivt engagement kan individet blive anerkendt i fællesskabet for sine unikke egenskaber. Ved at yde et positivt bidrag i fællesskabet, gruppen og samfundet oplever individet at blive anerkendt for sine særegne evner og egenskaber. Der kan være forskellige årsager til at individet bliver værdsat i fællesskabet. Det kan f.eks. dreje sig om funktioner, præstationer eller handlinger, som individet udfører

gennem eksempelvis sit arbejde eller bestemte rolle i samfundet. Denne form for anerkendelse fører til individets selv værdsættelse (Honneth, 2003: 16f).

Hvorvidt et samfund kan karakteriseres som solidarisk, kommer således an på, om individet har anerkendelse indenfor de tre sfærer. Dette betyder, at et samfund skal være i stand til at integrere de forskellige individers værdihorisonter, færdigheder og præstationer (Honneth, 2003: 17).

Hvis individet ikke anerkendes indenfor de tre sfærer, risikerer individet at *"miste det positive forhold til sig selv, som er grundlæggende for dets udvikling"* (Honneth, 2003: 18). Individet kan miste anerkendelse indenfor de tre sfærer, hvis det udsættes for krænkelse. Eksempler på krænkelse indenfor den private sfære er; fysisk misbrug, voldtægt og tortur. Indenfor den retslige sfære, drejer krænkelse sig om, at den moralske ansvarlighed bliver ignoreret. Eksempler på dette kan være bedrageri eller diskrimination af hele grupper. Krænkelse indenfor den solidariske sfære drejer sig om at *"en eller flere personer bliver krænket, ydmyget eller misagtet"* (Honneth, 2003: 18). Dvs. at individet ikke anerkendes for sine færdigheder og evner og dermed mister sin selv værdsættelse.

Pierre Bourdieu

Den franske sociolog ved navn Pierre Bourdieu (f. 1930 – 2002) har udviklet en række begreber, vi finder relevante i forbindelse med vores analyse. Disse begreber tager vi ud af en større sammenhæng. Vi er således opmærksomme på, at vi ikke får den fulde forståelse af Bourdieus samlede teori. På grund af tidsbegrænsningen har vi ikke mulighed for at bruge samtlige begreber. Vi mener stadig, at hans begreber omkring; habitus, felter, kapital, doxa og det sociale rum er nok til at foretage en fyldestgørende analyse, derfor vil vi kort redegøre for disse begreber.

Habitusbegrebet

Habitus formes primært på baggrund af den socialisering, der finder sted i barndommen. Erfaringer der gøres senere i livet, kan også være med til forme habitus. Det er med baggrund i habitus, at vi foretager vores valg i givne situationer (Wilken, 1997: 43).

Man kan beskrive habitus som den kuffert, man har med på livets vej. Kufferten er således et billede på de erfaringer, man igennem livet agerer ud fra. Erfaringerne er nødvendigvis ikke nogle vi kan huske, men *"tilegnelsesprocesserne er glemt eller fortrængt. I den forstand er habitus ikke en sindstilstand, men en kropstilstand"* (Bourdieu, 1980 i Wilken, 2006: 44).

Habitus er både individuel, kollektiv og samfundsmæssig. Den er individuel, fordi den enkeltes habitus ikke ligner andres, og fordi individet oplever det, som sine egne personlige valg. Den er kollektiv, fordi habitus dannes i et kollektivt miljø, i fællesskab med andre. Den er samfundsmæssig, fordi den får os til at acceptere de uligheder, der er i samfundet, og fordi *"habitus bekræftes og reproduceres gennem den sekundære socialisering i de moderne samfundsinstitutioner"* (Wilken, 2006: 44f).

Felter og kapital

Feltet er en social arena, hvor praksis udspiller sig indenfor. Inden i arenaen deltager aktørerne i sociale kampe om indflydelse og kapital. Der findes forskellige felter f.eks. det politiske felt, det kunstneriske felt, det religiøse felt og det økonomiske felt mm. *"Kriteriet for at definere felter er, at man kan påvise, at der er noget på spil, som agenter finder det værd at kæmpe om eller for. Felter kan altså beskrives som arenaer, hvor der foregår sociale kampe"* (Wilken, 2006: 46).

Felter defineres i forhold til kapitalformer, som det gælder om at besidde og samle.

Kapital eksisterer i tre primære former: Økonomisk kapital, kulturel kapital og social kapital. Disse tre kapitalformer samler sig i en slags overordnet kapitalform, symbolsk kapital som er prestige eller ry (Järvinen i Andersen og Kaspersen, 2007: 352). Ved

symbolsk kapital udnytter man de andre kapital former, og omsætter dem til anden værdi (Wilken 2006: 46f).

Alle felter er relativt uafhængige af hinanden og dermed også selvstændige. Kampen giver kun mening for de aktører, der er involveret og foregår ikke på samme præmisser. Felterne er dog ikke lige. Der eksisterer en hierarkisk orden i forhold til værdien af det, der kæmpes om inden for de enkelte felter (Wilken, 2006: 47f).

Som individ har man flere kapitalformer, som man bruger i sociale magtkampe. Man vil typisk have en dominerende kapitalform. Således er det muligt at være stærkt dominerende indenfor et felt og i et andet felt være mindre dominerende. Det er dog muligt at omveksle kapitalformer, således at man udnytter sin dominerende kapital og omsætter den til andre kapitalformer. Dog skal kapitalen have en relevant bytteværdi og blive accepteret af de andre spillere, og man skal som individ have evnen til at gøre sin kapital tilgængelig (Wilken, 2006: 49).

Doxa

Doxa er et feltbegreb, som omhandler de uskrevne præmisser, der ikke er til diskussion indenfor et felt. Hvis man derimod står udenfor feltet, kan man stille spørgsmålstejn ved og diskutere feltets præmisser. Doxa er dog ikke et udtryk for, at der ikke opstår konflikter i et felt, da det er en arena, hvor der udkæmpes kampe. For at man kan deltage i kampen, skal man dog acceptere doxa og de spilleregler, som eksisterer i feltet. Accepterer man ikke doxa, fungerer det som en eksklusionsmekanisme (Järvinen i Andersen og Kaspersen, 2007: 359ff)

Det sociale rum

"Modellen over det sociale rum repræsenterer i den forstand et system af objektive relationer mellem forskellige mulige kombinationer af relevante magtforhold og ressourcer" (Wilken, 2006: 65). Denne model er en abstrakt model, som angiver

grundstrukturen i et samfund. Den kan også bruges i analysen af et konkret samfund. Modellen er statisk, og menneskenes liv udfolder sig i tid.

Denne abstrakte model kan stilles op som et koordinatsystem (se bilag 3), hvor den horisontale akse betegner fordelingen mellem økonomisk og kulturel kapital. Den dominerende klasse er delt i to fraktioner; dem som har en dominerende økonomiske kapital, og dem som har dominerende kulturel kapital (Järvinen i Andersen og Kaspersen, 2007: 352). Den vertikale akse betegner den samlede mængde af relevant kapital, som individerne besidder. På denne måde sker der en klasse inddeling på den vertikale dimension, dem som har en stor kapitalvolumen og dem som ikke har. De er henholdsvis den dominerende og dominerede klasse (Järvinen i Andersen og Kaspersen, 2007: 352). Koordinatsystemet indeholder en tredje akse, som betegner udviklingen i kapital besiddelse hos individer og grupper. Modellen gør det muligt at undersøge, hvornår og hvordan sociale kollektiver omdannes til sociale klasser. Ydermere kan man undersøge hvorledes, og hvilke betingelser der er for konvertering af kapital (Wilken, 2006: 65f).

I det sociale rum eksisterer grupperne i forhold til hinanden og kun i kraft af deres forskelligheder og ligheder. Det betyder, at har man nogenlunde samme position i modellen, har man større sandsynlighed for at mødes, enes og forenes i spørgsmål om f. eks. politik og kærlighed.

Sammenligning af Bourdieu og Honneth

Bourdieu og Honneth har udviklet to forskellige sociologiske teorier. Selvom de er forskellige, er der dog mange lighedspunkter. Disse lighedspunkter vil vi her fremhæve til senere brug i vores analyse.

Hovedtrækkene i Honneths teori er, at individer, for at blive fuldt integrerede ”hele mennesker” i samfundet, må have anerkendelse i de tre sfærer: den private sfære, den retslige sfære og den solidariske sfære.

I Bourdieus teori er hovedtrækkene en smule anderledes. For at klare sig godt i et samfund spiller habitus og kapitaler en rolle. Habitus gør det muligt for individet at agere i et kompleks samfund, da individets handlinger, væremåde og prioriteringer er et resultat af dets tidlige socialisering. Desuden spiller kapitaler en rolle inden for de forskellige felter. Det drejer sig om økonomisk kapital, social kapital og kulturel kapital. Derudover opererer Bourdieu med symbolsk kapital, som er en handling eller egenskab, som individerne inden for et bestemt felt tillægger positiv værdi. Den symbolske kapital varierer således fra felt til felt.

Hvor Honneth ser anerkendelse som en forudsætning for at blive fuldt ud integreret i samfundet, ser Bourdieu habitus og kapital som afgørende for succes i samfundet. Bourdieu deler samfundet ind i forskellige felter. Du kan derfor godt have succes på et felt og fiasko på et andet, fordi kapitaler har forskellige værdier afhængig af, hvilke felter man bevæger sig i. Bourdieus felter kan derfor opfattes smallere end Honneths sfærer. Bourdieu taler om kapitaler, mens Honneth taler om sfærer.

Vi mener, at de to begreber hænger sammen, da visse kapitaler er en forudsætning for anerkendelse, måske med undtagelse af den retslige sfære, hvor en befolkningsgruppe godt kan mangle anerkendelse, selvom de ikke mangler kapital.

Vi ser ligeledes en forbindelse mellem habitus og den private sfære. Honneth beskriver den private sfære som værende vigtig for at træde ind i et kompleks samfund, fordi det drejer sig om den primære socialisering i forældre-barn forholdet. Det kan kobles sammen med Bourdieus forståelse af habitus, da habitus først og fremmest dannes i den primære socialisering.

Både Bourdieu og Honneths samfundsopfattelse er, at en vellykket primær socialisering er en forudsætning for at deltage i et kompleks samfund. Det forudsætter ifølge Bourdieu at habitus skal være harmonisk og velformet. Ligeledes mener Honneth, at for at fungere optimalt i et samfund skal man være anerkendt, helst inden for de tre sfærer. Honneth ser udstødelsen fra samfundet, som et resultat af et usolidarisk samfund.

Bourdieu ser i højere grad udstødelsen, som et resultat af individets mangler f.eks. manglende uddannelse.

Analyse

Introduktion

I vores analysedel beskriver vi hovedtrækkene og forskellene i de tre grupper, som vi arbejder med. Det drejer sig om; de hjemløse, de socialt isolerede og de delvist socialt integrerede. Herefter analyserer vi årsagerne til, at grønlanderne vælger at bosætte sig i Danmark. Derefter ønsker vi at anvende Honneths anerkendelsesteori og Bourdieus begreber; habitus, felter, kapitaler, doxa og det sociale rum (jf. teoriafsnit) til at belyse årsagerne til grønlandernes marginalisering i Danmark. Vi har en formodning om, at de tre grupper vi arbejder med, deler mange fællestræk med hensyn til, hvorfor de er marginaliserede. Dog er de forskellige på visse punkter, og vi vil starte med at gøre rede for disse. Derefter vil vi gøre rede for de fællestræk der findes grupperne. I vores analyse benytter vi vores samlede empiri. Det drejer sig især om de tre interviews med henholdsvis Agga Petersen, Gitte Larsen og Einar Lund Jensen (bilag 4). Vi vil underbygge analysen med citater fra disse interviews.

Beskrivelse af vores tre grupper

De hjemløse er karakteriserede ved, at de enten er funktionelt hjemløse eller reelt ikke har nogen bolig. At være funktionelt hjemløs vil sige at have en form for bolig, der dog ikke benyttes (hvidbogen, 2003: 8). Som regel er de funktionelt hjemløse nogle, der har været hjemløse i forvejen; *"Det at du får en lejlighed er ikke ensbetydende med, at du bruger den som dit hjem"* (Agga Petersen, interview, 2007: 60). De fleste har et misbrug af alkohol og hash. Det kan som misbruger være meget svært at få tildelt en lejlighed ifølge Gitte Larsen; *"Problemet er også, at du ikke kan boligindstille folk, der drikker (...) Man må have et kontrolleret misbrug (...) Problemet er bare, at der så ikke*

er nogle alternative boliger” (Gitte Larsen, interview, 2007: 75). De hjemløse har som tidligere omtalt ingen eller meget lidt kontakt til det offentlige sociale system (jf. problemfelt). Til spørgsmålet om grønlandernes kendskab til det offentlige svarer Gitte Larsen også; *”Det eksisterer ikke. Nogen få af dem har kendskab, men det er de bedre stillede”* (Gitte Larsen, interview, 2007: 71). Mange af de hjemløse har traumatiske oplevelser bag sig. Ifølge Naja Kleist Stork, der er medlem af Rådet for Socialt Udsatte, drejer det sig om; seksuelt misbrug, omsorgssvigt, misbrugende forældre, vold og dødsfald i den nærmeste familie (Bertram, 2006: 10). Det er netop for at komme væk fra disse problemer, at en del grønlandere er rejst til Danmark. Det er meget forskelligt, i hvor høj grad grønlanderne behersker det danske sprog. Nogle taler dansk, andre grønlandsk, og desuden er der nogle, som behersker begge sprog i mere eller mindre grad (hvidbogen, 2003: 9).

De socialt isolerede deler, og har mange af de samme problemer som de hjemløse. Dog er der væsentlige forskelle. Hovedårsagen til, at de er isolerede, er de sproglige problemer. Denne gruppe snakker hovedsageligt grønlandsk og lever derfor stort set isoleret i samfundet, men der findes undtagelser. En del har boet i Danmark i nogle år, måske har de været dansk gift og har børn (hvidbogen, 2003: 9). Da vi spurgte Gitte Larsen angående problematikken med de sproglige færdigheder, svarede hun; *”Det kommer an på, hvor de er født og opvokset på grønland. Der har været nogle år, hvor danskundervisningen har været næsten ikkeeksisterende, så der er nogle årgange, som er rigtig dårlige til dansk. (...) problemet er, at de ikke siger, at de er dårlige til dansk”* (Gitte Larsen, interview, 2007: 72).

Den mest markante forskel på denne gruppe frem for de hjemløse er, at de har et sted at bo, og at deres misbrug er mindre. Ifølge Gitte Larsen er kontakten til det offentlige desuden bedre, da mange har overskud til at komme til de opfølgende samtaler, der kræves for at få kontanthjælp. Mange i denne gruppe har også været udsat for omsorgssvigt. Arbejdserfaringen er begrænset, og de fleste er ufaglærte.

De socialt isolerede stiller ingen krav til samfundet. Dette kaldes den grønlandske tavshed (Togeby, 2002: 73), og er en af de væsentlige kulturforskelle mellem danskerne og grønlanderne. I interviewet med Einar Lund Jensen spurgte vi ind til disse problemer; *”Der er f.eks. det, at man ikke går så hårdt til hinanden. Der er en tendens i Grønland, til, at man lægger låg på konflikterne, og det gælder især mændene. (...) Og der kan det sproglige også være et problem. Det kan jo være et problem at trænge igennem, hvis man ikke er rigtigt velartikuleret. Derfor har deres uddannelsesmæssige baggrund også en betydning”* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 80). Den grønlandske tavshed er dog ikke kun forbundet til denne gruppe, men et fællestræk ved de fleste grønlandere.

De delvist socialt integrerede har også sociale problemer, men det er i et mindre omfang. De har et bedre kendskab til det offentlige. Hovedparten i denne gruppe har en bolig. De fleste har, inden den sociale deroute, prøvet at leve et normalt liv med familie, børn og beskæftigelse. En stor del kender arbejdsmarkedet, og en del er veluddannede. De har et bredere socialt netværk bl.a. til deres familier, og få par lever også i forhold. Denne gruppe er oftest dobbeltsprogede, hvilket giver dem bedre muligheder for at klare sig godt i samfundet i forhold til de socialt isolerede. I det hele taget er denne gruppe mere velfungerende. Selvom misbruget måske stadigvæk eksisterer, er det markant mindre end hos de andre grupper (Hvidbogen, 2003: 10).

Et fællestræk ved de tre grupper er visse behov. Det drejer sig om kulturelt betingede behov, de basale sociale behov, de sundhedsmæssige behov og behov relateret til personlige forhold. Behovene kan således være gældende for individer i alle tre grupper. Dog er der forskel på, hvor stort eller hvor lille, de enkelte individers behov er. Det er klart, at behovet for en bolig er størst hos de hjemløse. Omvendt vil behovet for personlig udvikling være relativt mindre hos de hjemløse i forhold til de delvist integrerede, da mange af dem har en uddannelse og arbejds erfaring (Hvidbogen, 2003: 10).

Årsager til at grønlændere kommer til Danmark

Der bor forholdsvis mange grønlændere i Danmark. Som vi var inde på i problemfeltet, er der ikke noget klart tal på, hvor mange det drejer sig om, men Lise Togeby antog i 2002, at der boede 5400 voksne grønlændere i Danmark. Da der kun bor ca. 56.000 mennesker på Grønland, drejer det sig altså om en forholdsvis stor del af den grønlandske befolkning, der bor i Danmark. Vi ønsker i dette afsnit at redegøre for, hvorfor så mange grønlændere rejser til Danmark og bosætter sig. Dette finder vi relevant for analysen, da vi på den måde kan undersøge, om det kun drejer sig om en bestemt type af grønlændere, der kommer til Danmark. Vi kan på denne måde få et større overblik over, hvorvidt mange grønlændere er marginaliserede i forvejen, når de kommer hertil.

Der er mange forskellige årsager til, at grønlændere vælger at rejse til Danmark. En stor del kommer hertil for at studere, da uddannelsestilbuddene er langt bedre her i forhold til Grønland. Mange rejser, efter endt uddannelse, aldrig tilbage til Grønland. Der er dog mange der aldrig gennemfører deres uddannelse og derefter bliver marginaliserede i Danmark. Dette forklarer Einar Lund Jensen; *"I sin tid sendte man jo masser af grønlandske unge til Danmark for at blive uddannede, og en forholdsvis stor del af dem blev aldrig færdige med deres uddannelse og hang i sumpen i lang tid, og nogle af dem hænger stadigvæk"* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 78). Agga Petersen bekræfter, at en del kommer her ned for at studere; *"Mange har forskellige intentioner, nogle kommer herved for at læse eller studere"* (Agga Petersen, interview, 2007: 61). Det Grønlandske Hus har en særlig afdeling, der primært beskæftiger sig med denne gruppe.

De første grønlændere, der kom til Danmark, var primært kvinder, som kom her af familiemæssige årsager. *"Der var mange grønlandske kvinder specielt i 60'erne og 70'erne, der blev gift med danske mænd, der f.eks. arbejdede som håndværkere og danske læger på Grønland. Så tog de med deres mænd tilbage til Danmark og bosatte sig"* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 78). Mange grønlændere, som er kommet til Danmark, har således været ganske velfungerende. Einar siger da også; *"I vore dage er det dem, der er kvikke i pæren, der kommer til Danmark. Og de andre der kommer herved i vore dage, er f.eks. pensionister"* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 85).

Mange ældre grønlændere kommer til Danmark, fordi *"de flytter til bedre tilbud i Danmark, og klimaet er også venligere mod gamle led (...) Det er nemmere at bo som pensionist i Danmark"* (Einar lund Jensen, interview, 2007: 85f).

Einar siger, at det primært er de velfungerende grønlændere, der kommer til Danmark, men meget af vores empiri tyder på noget andet. Nogle hjemløse grønlændere kommer for at få glæde af alle de tilbud, der er i Danmark, specielt i København. I interviewet med Agga Petersen siger hun det således: *"Danmark er et slaraffenland at være hjemløs i (...) Hvis du så opsiger din kontanthjælp, fordi du ikke har taget imod et jobtilbud fra jobcenteret, så er der nogle hjælpeorganisationer, der gør, at du kan gå over til et værested og få noget at spise gratis (...) gå over til kirkelige organisationer to gange om ugen og hente 50 kroner (...) Du kan sælge "Husforbi", som er skattefrit"* (Agga Petersen, interview, 2007: 61). Ifølge Agga Petersen bliver hjemløshed prioriteret meget lavt på den politiske dagsorden på Grønland. Derfor kommer mange hjemløse til Danmark for at få det lettere.

Einar Lund Jensen nævner også andre faktorer, der kan være medvirkende til, at grønlændere vælger at komme til Danmark. Han sammenligner immigrationen fra Grønland til Danmark med urbanisering; *"folk smutter fra små samfund til store samfund (...) Somme tider er det også for at prøve noget nyt, og så lykkes det ikke rigtigt, og man ender på en eller anden måde i sumpen"* (Einar Lund Jensen, interview 2007: 78). København er også et godt sted at tage hen, hvis man ønsker at være mere anonym. *"Hvis man i forvejen i er lidt marginaliseret, der hvor man er, så er det jo en god måde at komme til en stor by, for der er man ikke så synlig"* (Einar lund Jensen, interview, 2007: 78). Det er ikke kun marginaliserede grønlændere, der kommer til Danmark for at blive mindre synlige; *"der har f.eks. i en periode været en tendens til, at grønlandske bøsser flyttede til Danmark, for de er godt nok udsatte i Grønland"* (Einar lund Jensen, interview, 2007: 78). En anden årsag til, at nogle grønlændere kommer til Danmark, er ifølge Gitte Larsen, at *"nogen kommer herved, fordi de skal i fængsel, og så kommer de ikke tilbage igen"* (Gitte Larsen, interview 2007: 70). Denne gruppe grønlændere er altså marginaliserede i forvejen.

Grundene til, at grønlændere kommer til Danmark, er altså mange, og det er ikke muligt at tegne et generelt billede af, hvem der vælger at rejse hertil. Vi kan derfor ikke

konkludere, at alle grønlandere der kommer til Danmark, er udstødte i forvejen. Der er således også en del velfungerende grønlandere, der kommer til Danmark. Mange klarer sig udmærket i Danmark, men nogle bliver marginaliserede efter de har valgt at bosætte sig i Danmark.

Grønlandernes baggrund

Grønlandernes baggrund er også relevant at beskæftige sig med ud fra et integrationsmæssigt synspunkt. På mange punkter er grønlandernes baggrund forskellig fra den danske. I dette afsnit belyser vi grønlandernes baggrund og vanskeligheden ved at integrere sig i et samfund så forskelligt fra deres. Vi vil analysere deres baggrund, ved hjælp af Bourdieus teori om habitus og social kapital og Honneths teori om den private sfære.

Nogle af grønlandernes problemer ved ankomsten til Danmark kan være deres anderledes måde at omgås familien på, som Agga Petersen understreger; *”Med hensyn til familierelationerne er de tættere end danskerne”* (Agga Petersen, interview, 2007: 64). På Grønland er de som sagt tættere på deres familie end man er i Danmark. De bor tættere på hinanden og omgås hele tiden i et socialt miljø. Det er ikke længe siden, at man boede sammen med bedsteforældre og med den øvrige familie, som man også ofte ser i Sydeuropa. Det kan være svært for grønlandere at komme til Danmark, da mange ikke har nogle sociale relationer eller bekendtskaber.

Habitus bliver primært dannet i barndommen. Det betyder derfor, at de sociale relationer for individet spiller en vigtig rolle i dagligdagen på Grønland. Habitus afspejler således den virkelighed man er opvokset i. Så hvis du flytter til et andet land, der ikke ligner dit eget, stemmer din habitus derfor ikke overens med den nye omverden, du lever i. *”Grønlanderne har større behov for at være sammen socialt også i kraft af, at du måske er vokset op i en større søskendeflok, og det er heller ikke så lang*

tid siden, at ens bedstemor boede sammen med en” (Agga Petersen, interview, 2007: 64). Også den sociale kapital spiller en stor rolle i grønlændernes måde at begå sig i det danske samfund. Den sociale kapital omfatter blandt andet familierelationer, netværker og forbindelser (Wilken, 2006: 46). Bourdieus forståelse af social kapital er de ressourcer, det enkelte individ har i en gruppe, og hvilket netværk man har.

Marginaliserede grønlændere færdes ofte i grupper sammen. Derfor kan man diskutere hvorvidt, der er et sundt netværk for grønlændere, da det er et netværk baseret på fælles misbrug. Agga Petersen giver også sin vurdering af denne tendens; *”Tit gemmer de sig og tager ikke kontakt til familien, fordi de skammer sig over ikke at nå deres mål. Så er det nemmere at lade være med at kontakte dem” (Agga Petersen, interview, 2007: 64). Vi skal her gøre opmærksom på, at det varierer fra gruppe til gruppe, hvor usunde netværkene er. De hjemløse og de delvis socialt integrerede er de svageste grupper, og har derfor de mest usunde netværk. Mange hjemløse grønlændere kommer fra belastede hjem, hvor de har været udsat for omsorgssvigt, seksuelt misbrug o.a. og har derfor ikke kontakt til familien. ”De piger jeg har, er alle blevet seksuelt misbrugte og mændene har også været udsat for alt muligt (...)”(Gitte Larsen, interview, 2007: 71).*

Og de fleste tilfælde er det heller ikke sundt for dem at have kontakt til familien, da de er så belastede. *”De er så belastede de familier, så det ville ikke være hensigtsmæssig”(Gitte Larsen, interview, 2007: 71).*

I mange tilfælde kommer grønlænderne til Danmark uden at have sociale relationer. Det kan ofte ses i deres måde at ghettoisere sig på. Da de har brug for sociale relationer, er det derfor nemmere at opsøge andre grønlændere i sammen situation, som Agga også bekræfter os i; *”Kulturhokket og de sproglige problemer og intet netværk gør, at de får en nemmere tilgang til andre grønlændere, som sidder på torvene og pladserne. Du bliver infiltreret af deres miljø med druk og hash, så kører rouletten” (Agga Petersen, interview, 2007: 68).*

Vi har tidligere beskrevet Axel Honneths teorier. Her vil vi forsøge at bruge hans teori om krænkelse på individet. Honneth mener, at hvis man bliver udsat for fysisk misbrug, voldtægt og tortur i primærrelationerne, volder det stor skade på den fysiske

integritet og den grundlæggende selvtillid. Han understreger ligeledes, at hvis man har været ude for krænkelser i den tidlige socialisering, kan det være svært at etablere kærlighedsforhold til andre mennesker, og man mister samtidig også tilliden til sig selv og verden (Honneth, 2006: 176f). Efter Honneths opfattelse kan individet ikke indgå i et kompleks samfund uden en god primær socialisering. Da mange kvinder og mænd på Grønland har været udsat for de krænkelser i den primærrelation, har de derfor mistet deres tillid til sig selv og omverdenen og kan derfor ikke indgå i det danske samfund på lige fod med alle andre.

Sprog

I dette afsnit analyserer vi, i hvilken grad sproget har betydning for marginaliseringen af grønlandere i Danmark. Vi har en formodning om, at sproget spiller en stor rolle for deres integration. Ved at analysere vores empiri vil vi underbygge vores formodninger om de sproglige barrierer for integrationen. Vi mener det er vigtigt at belyse dette, da sproget ifølge hvidbogen er en stor barriere for integrationen. I analysen vil vi benytte Axel Honneth's anerkendelses teorier og Bourdieus teorier om habitus, felter, kapital og det sociale rum.

Det varierer fra gruppe til gruppe, hvor veludviklede deres sprogfærdigheder er. *"Nogle er rigtig gode til dansk, og nogle er rigtig dårlige til dansk"* (Gitte Larsen, interview 2007: 72). De socialt isolerede behersker hovedsageligt kun det grønlandske sprog (hvidbogen, 2003: 9). I den sidste gruppe, de delvist socialt integrerede, taler de fleste både dansk og grønlandsk, men nogle enkelte er dog udelukkende grønlandsktalende (hvidbogen, 2003: 10). For de grønlandere som ikke behersker det danske sprog, er det svært, når de skal have kontakt til det offentlige system. De har svært ved at forlange tolkebistand, når det er nødvendigt, og det betyder, at mange ikke forstår, hvad der bliver sagt til dem eller måske tolker det anderledes *"Og de forstår ikke hvad der bliver sagt, jo nogen gør. Eller tolker det anderledes"* (Gitte Larsen, interview, 2007: 72).

De fleste offentlige institutioner betragter ofte grønlandere som danskere. De er danske statsborgere, men da de fleste ikke behersker sproget og ikke har kendskab til det komplicerede danske samfund på samme niveau som danskere opvokset i Danmark, kan de derfor ikke begå sig på samme måde (hvidbogen, 2003: 13) De har rettigheden til tolkebistand, men de udnytter ikke denne rettighed. Det skyldes at et karakteristisk træk ved grønlandere er, at de er mere tilbageholdende end danskere. Lise Togeby kalder dette fænomen afmagtens tavshed (Togeby, 2002: 100ff). De er mere kropslige og bruger kropssprog mere end det talte, *"De er mere tilbageholdende og ikke så snaksaglige. De er mere kropslige og bruger mere kropsaflæsning end os"* (Gitte Larsen, interview, 2007: 74). Denne tilbageholdenhed opfatter de danske myndighedspersoner ofte som en accept og forståelse af hvad der bliver sagt (hvidbogen, 2003: 14). *"Fx sidder der en sagsbehandler og snakker og snakker og så er de stået af for længe siden"* (Gitte Larsen, interview, 2007: 74).

Sproget er en forudsætning for, at man som menneske kan udnytte og forbedre sine kapitaler. De har svært ved at opbygge stærke kapitaler, og det er derfor svært for dem at deltage i sociale magtkampe, da det ifølge Bourdieu forudsætter at man har en stærk kapital i det felt man kæmper om. Det efterlader dem isolerede i det sociale rum, hvor de ikke har mulighed for at agere på lige fod med andre i samfundet.

Samtidig siger Axel Honneth, at inden for den solidariske sfære, skal man opnå anerkendelse i fællesskabet eller blandt grupper i samfundet. Derfor kan man se en tendens til at grønlandere søger sammen i grupper, hvor de ikke føler sig forskelsbehandlet og anderledes. *"Det er helt klart, at det er det sproglige, som forhindrer dem i at integrere sig, og her tror jeg også mange af vores brugere ghettoiserer sig fordi de føler sig anderledes"* (Agga Petersen, interview, 2007: 63). *"Hvis du kontakter jobcentre og du måske ikke behersker det danske sprog og du ikke har en tolk med, så er det mest fordommene, som gør at du bliver forskelsbehandlet"* (Agga Petersen, interview, 2007: 62). Der kan være mange grunde til, at grønlandere vælger at ghettoisere sig, men da det oftest er set, at de mødes i grupper med andre grønlandere kan det være fordi alle taler grønlandsk og at de føler sig anerkendt inden for denne gruppe. *"Jeg tror de søger sammen, netop fordi de kan kommunikere med"*

hinanden på deres modersmål” (Agga Petersen, interview, 2007: 64). Man ser også en tendens til, at selvom man ikke har et misbrug, når man ankommer til Danmark, så har deres mangel på netværk og sproglige færdigheder betydning for, at de opsøger de grønlændere, som sidder på gaden og drikker. På den måde bliver de infiltreret i et usundt netværk, med misbrug af hash og alkohol, ”*Kulturchokket og de sproglige problemer og intet netværk gør, at de får en nemmere tilgang til de andre grønlændere, som sidder på torvene*” (Agga Petersen, interview, 2007: 68). Opnår man ikke anerkendelse i den sociale sfære, kan det føre til, at man får et lavt selvværd. Det er også her grønlænderne kan blive anerkendt i gruppen, da anerkendelse sker igennem et positivt engagement, hvor vedkommende kan blive anerkendt for sine unikke egenskaber. Men da de hjemløse grønlændere tit bruger hinanden til at få et legitimt grundlag for at kunne drikke i gruppe, bliver dette altså ikke en positiv anerkendelse, og deres selvværdsfølelse bliver derfor ikke højnet.

Arbejdsmarkedet

Et af de områder vi ønsker at kigge på, er arbejdsmarkedsområdet. Dette gør vi for at belyse den sfære, som Honneth kalder den *solidariske sfære*. Denne sfære dækker som tidligere nævnt over kulturelle, arbejdsmæssige og politiske fællesskaber (Honneth, 2003: 14). Vi har valgt at fokusere på det arbejdsmæssige fællesskab, da det umiddelbart virker som om, vi har mest empiri omkring dette. Hvorvidt grønlændere har anerkendelse inden for den solidariske sfære måler vi altså på deres relationer til arbejdsmarkedet. Vi vælger ligeledes at inddrage Bourdieus begreber om habitus, felter, kapital og doxa i vores analyse af arbejdsmarkedet. Det danske arbejdsmarked kan ses som et felt, hvor nogle ganske bestemte kapitaler er nødvendige, for at opnå succes. Det drejer sig især om mangel på sproglige og uddannelsesmæssige kompetencer. Man kan ikke sige, at de sproglige kompetencer kun ligger inden for en kapitalform, da de jo er en forudsætning for, at kunne udbygge og udnytte andre former for kapitaler, mens man til gengæld med lidt god vilje godt kan sige at uddannelse ligger inden for den kulturelle kapitalform.

Vi vil belyse dette felt, denne sfære ved at analysere relevant empiri. Det drejer sig især om vores interviews. Vi vil både se på om det generelt er sværere for ”almindelige” grønlændere at klare sig på det danske arbejdsmarked, da dette har betydning for, hvorfor nogle bliver marginaliserede. Hvis de har svært ved at klare sig på arbejdsmarkedet, kan man konkludere, at de mangler anerkendelse inden for det solidariske område, og for at blive fuldt ud integreret er det som tidligere nævnt nødvendigt, at have anerkendelse inden for alle tre sfærer. Vi ønsker ligeledes at se på hvilke barrierer, der står i vejen for at grønlændere, efter de er blevet marginaliserede, kan vende tilbage til arbejdsmarkedet.

At det betyder meget for grønlændere at have et arbejde bekræftes af Gitte Larsen, der svarer ja til spørgsmålet om, hvorvidt grønlændere får større selvværd, når de er i arbejde (Gitte Larsen, interview, 2007: 73). A sii Chemnitz Narup, der er socialrådgiver på Grønland, skriver i bogen; *”Inuit, kultur og samfund”*, at det kan være meget hårdt for grønlændere ikke at have et job, fordi de ikke bidrager til fællesskabet, der er meget vigtigt på Grønland. *”De arbejdsløse oplever at de ikke har værdi som mennesker”* (Narup i Lorentzen et al., 1999: 109). Man kunne måske forestille sig, at noget lignende gør sig gældende i Danmark.

Først må det understreges at en del grønlændere, der er bosiddende i Danmark, klarer sig udmærket på det danske arbejdsmarked. Dette understreger Einar Lund Jensen; *”Langt de fleste grønlændere klarer sig udmærket (...) Jeg kan ikke dokumentere det med tal, men der er flere, der er grønlændere, der klarer sig rigtig fint, og har job og det hele, her i samfundet, end dem du ser nede på Nørreport, men problemet er at det er dem, der er synlige”* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 80f).

Vi beskæftiger os dog hovedsageligt med de marginaliserede grønlændere i Danmark. Vi kan se i Hvidbogen at mange i vores målgruppeafgrænsning står uden for arbejdsmarkedet. Dette kan der være flere årsager til, og det er disse årsager, vi her ønsker at analysere på baggrund af vores empiri.

Vi har en klar fornemmelse af, at sproget spiller en stor rolle hvilket underbygges af vores empiri, dette bekræftes af Einar Lund Jensen; *"Hvis folk kommer her ned og går til grunde og er kommet herved med håb om at få en uddannelse og klare sig godt, så er det, fordi de har nogle problemer, der gør, at de ikke kan klare sig godt i det danske samfund. Det kan f.eks. være uddannelsesmæssig dårlig baggrund og sproglige problemer"* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 79). Han siger altså klart her, at sproget spiller en rolle i forhold til marginaliseringen af grønlandere i Danmark samt grønlændernes uddannelsesmæssige baggrund. Børn på Grønland har danskundervisning i skolen, men det er meget forskelligt fra generation til generation, hvor højt danskundervisningen er blevet vægtet. Den generelle tendens er ifølge Agga Petersen, at grønlandsundervisningen er blevet vægtet højere på bekostning af danskundervisningen, hvilket har øget behovet for tolkebistand til grønlandere i Danmark; *"Det er jo helt klart noget mange har behov for, fordi nogle snakker grønlandsk, og det er ikke ensbetydende med, at nogle også snakker dansk. Især her de seneste par år, hvor man i skolerne på Grønland har indført, at grønlandsk er førsteprioritet og ikke det danske sprog"* (Agga Petersen, interview, 2007: 61).

Som Einar også nævner, er der også nogle uddannelsesmæssige grunde til, at grønlandere klarer sig dårligere i det danske samfund. Einar Lund Jensen fortæller yderligere om deres uddannelsesbaggrund, at *"uddannelsesmæssigt er der stadig problemer, altså det er min opfattelse, at man stadig halter efter i Grønland, og det er folkeskolen der er det specielle problem"* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 84). At der er problemer med det grønlandske uddannelsessystem bekræftes af dokumentaren *"Flugten fra Grønland."* Ifølge denne dokumentar får kun 2 % af befolkningen er uddannelse på universitetsniveau, mens tallet i Danmark til sammenligning er på 16 % (Dokumentar, *flugten fra Grønland*, DR 1, 2007).

Man kan altså sige, at grønlandere mangler nogle vigtige forudsætninger for at træde ind på det danske arbejdsmarked, og det drejer sig især om uddannelsesmæssige og

sproglige færdigheder. Manglen på disse afgørende færdigheder fører til manglende anerkendelse inden for den solidariske sfære og til manglende selvværdsættelse. Mange af de grønlandere, der har job, er således kun kvalificerede til arbejdspladser, hvor uddannelsesniveaut generelt er lavt, og hvor tonen til tider kan være hård. Ifølge Einar Lund Jensen bliver grønlandere let ofre for mobning på disse arbejdspladser; *"Jeg er helt sikker på at mange af de grønlandere, der kommer ud, også bliver udsat for mobning på de danske arbejdspladser. Jeg tror at mange af dem, der bliver mobbede, også er mere følsomme (...) Jeg tror at mange af de grønlandere, der bliver mobbede, det er nogle, der ikke har en særlig god uddannelsesmæssig baggrund, så de kommer ud på nogle arbejdspladser, hvor folk heller ikke har en særlig høj uddannelse, og jeg tror, at nogle af de arbejdspladser er rigtig hårde"* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 80). Mobning er altså et alvorligt problem, og kan således også være medvirkende til, at mange grønlandere ikke indgår på det danske arbejdsmarked. Man kan sige, at mobningen er udtryk for manglende anerkendelse inden for den solidariske sfære, her i form af arbejdsmarkedet, måske netop fordi mange grønlandere ikke besidder vigtige kapitaler for at indgå på arbejdsmarkedet.

Der er dog også andre faktorer, der har betydning for, om grønlanderne kan indgå på arbejdsmarkedet. Man kan sige, at grønlandernes manglende fodfæste på det danske arbejdsmarked har betydning for, at mange ikke kan klare sig i Danmark og bliver marginaliserede. En del af de marginaliserede grønlandere, der bor i Danmark, var måske også marginaliserede i forvejen inden de kom hertil og har således flere barrierer for at komme ind på arbejdsmarkedet end bare sprog og uddannelse. Når de først er marginaliserede, har et misbrug og mangler bolig, kan det være meget svært at få job i Danmark. Dette har Agga Petersen erfaring med fra sit job som gadeplansarbejder; *"Mange gange er der blevet talt om, at nogle grønlandere, som i forvejen var hjemløse, da de kom hertil, ikke har nogle kompetencer, som gør, at de er arbejdsmarkedsparate. Mange af de udsatte, har også nogle traumatiske oplevelser med i bagagen, og måske skulle man have set på det inden man sendte dem ud på jobbet"* (Agga Petersen, interview, 2007: 62). Agga Petersen nævner altså ligeledes her, at grønlanderne mangler kompetencer for at træde ind på arbejdsmarkedsfeltet. Ligeledes gør hun det

klart, at det er meget svært for marginaliserede at have overskud til at træde ind på arbejdsmarkedet; *"Hvis de f.eks. er hjemløse og har fået et job, ved de jo ikke, hvor de skal sove i nat. Så bliver det jo svært at passe et aktivering job fra kl. 8 om morgenen. Du er jo stresset nok i forvejen, fordi du tænker på, hvor du skal sove i nat"* (Agga Petersen, interview, 2007: 63). Et af de fælles træk for de marginaliserede grønlandere er, at de fleste i større eller mindre grad har et misbrug af alkohol og hash (Hvidbog, 2003: 8ff). Det mener vi yderligere er en barriere for, at de marginaliserede grønlandere kan komme ind på arbejdsmarkedet.

Det er vores indtryk, at der også hersker nogle forskelle mellem det grønlandske arbejdsmarkedsfelt og det danske arbejdsmarkedsfelt. Einar Lund Jensen nævnte i forbindelse med mobning, at grønlandere er mere følsomme. Om det danske arbejdsmarked tilføjer han yderligere; *"Den tone, der kan være på danske arbejdspladser, kan være meget rå, og det er man ikke vant til"* (Einar Lund Jensen, interview, 2007: 80). Så den måde, man omgås hinanden på i felterne, er anderledes. Man kan sige, at rammerne om feltet er anderledes, altså de såkaldte spilleregler og doxa. Et andet eksempel på andre spilleregler nævner Gitte Larsen; *"De fleste har haft lang tids arbejde på Grønland, men det med ikke at møde op d. 1., 2. og 3. i måneden, det er legalt på Grønland, og det er det jo ikke her"* (Gitte Larsen, interview, 2007: 73). Med denne sætning menes der altså, at det er inden for rammerne for det grønlandske arbejdsmarkedsfelt ikke at møde op de første tre dage efter, at man har fået løn, fordi man bruger pengene på at drikke. Dette kan man ikke forestille sig findes acceptabelt af de danske arbejdsgivere. Disse spilleregler gælder altså ikke på det danske arbejdsmarkedsfelt. Hvis grønlandere ikke kender til spillereglerne på det danske arbejdsmarkedsfelt, kan de altså ikke deltage i dette felt.

Retlig anerkendelse

I dette afsnit vil vi analysere, hvorvidt udsatte grønlandere føler sig retsligt anerkendt i det danske samfund. Som grønlander er man dansk statsborger og derfor formelt indehaver af de samme rettigheder som danskere. På denne måde har de, på lige fod med danskere, adgang til velfærdsstatens goder. Vi har dog en formodning om, at

mange udsatte grønlandere ikke føler sig anerkendt af det danske system og derfor ikke opnår en selvrespekt i den retslige sfære. I dette afsnit vil vi benytte os af hvidbogen, interviewene og Axel Honneths teori om retslig anerkendelse.

Som grønlander er man formelt ligestillet med danskere, da de er danske statsborgere. De har derfor de samme rettigheder som alle andre danskere, og som minoritetsgruppe har de endda flere. Ifølge Einar Lund Jensen har grønlanderne i Danmark rettigheden til at importere grønlandske madvarer, retten til modersmålsundervisning og studerende har retten til at stemme til landstingsvalget. Umiddelbart virker det som om, at grønlandere har anerkendelse i den retslige sfære, men i vores empiri, kan vi se en tendens til, at det for mange grønlandere ikke er tilfældet. Man kunne argumentere for, at grønlandere ikke føler sig retsligt anerkendt i det grønlandske samfund, fordi det danske retssystem gennem moderniseringsprocessen, er blevet overført til det grønlandske samfund. Det er derfor ikke indrettet efter grønlandske normer og kultur. Det er ifølge Einar Lund Jensen dog ikke tilfældet *”Grønland har meget selvrespekt, og der er meget fokus på, at det er et samfund med særlige kulturelle forudsætninger (...) Ud fra denne historik, der vil man sige, at Grønland har en helt klar opfattelse af, at de er sig selv, at de har deres egen historie, deres egen baggrund, og de skal udvise deres egne principper (...)*” (Einar Jensen, interview 2007: 84f).

Ved ankomsten til Danmark, er grønlanderne i besiddelse af et dansk statsborgerskab, og har derfor de samme rettigheder som en dansker. Mange har dog ikke kendskab til, hvilke rettigheder og velfærdsgoder de er berettiget til. Ydermere ved de ikke, hvor de skal henvende sig. Vi spurgte Gitte Pilgaard Larsen i vores interview om, hvorvidt de udsatte grønlandere hun arbejder med, havde kendskab til det offentlige danske system, og hun svarede: *”Det eksisterer ikke”* (Gitte Larsen, interview 2007: 71). Der kan derfor gå lang tid, før de udsatte grønlandere får kontakt til det offentlige system, og får den fornødne hjælp. De skal opsøges af f. eks. gadeplansarbejdere, som sørger for at kontakten etableres, *”Oftentimes ser man, at det er gennem gadeplan, støttekontaktpersoner*

eller frivillige organisationer, at kontakten bliver etableret til det offentlige system” (Gitte Larsen, interview 2007: 72).

Ved kontakten til det offentlige system i Danmark, opstår der i mange tilfælde sproglige problemer og misforståelser, og der er ofte brug for tolkebistand. Her trænger problemet sig på med det danske statsborgerskab, da de offentlige instanser tager grønlandernes stilling som dansk statsborger meget bogstaveligt, og de bliver derfor betragtet som værende danske, både sprogligt og kulturelt (hvidbogen, 2003: 13f). Mange grønlandere er meget dårlige til dansk og har svært ved at formulere sig. I den hjemløse gruppe er der alene grønlandsktalende, alene dansktalende og dobbeltsprogede. De socialt isolerede behersker hovedsageligt kun grønlandsk, og de delvist socialt integrerede er dobbeltsprogede, og nogle enkelte er alene grønlandsktalende (hvidbogen, 2003: 9f). Mange af de udsatte grønlandere har et stort behov for tolkebistand, og de fleste får ikke den fornødne hjælp, de har brug for *”De er jo en slags indvandrere, der har brug for en tolk”* (Agga Petersen, interview, 2007: 61).

Grønlandere har et andet udseende end danskere. De er mørkere i huden, har mørkt hår og mørke øjne. Det kan betyde at de, i kontakten med det offentlige system, kan opleve diskrimination *”Men det med at have dansk statsborgerskab fra fødslen, er ikke i praksis særlig godt for grønlanderne. Du bliver ikke mødt på lige fod med en dansk borger, når du kommer med mørkt hår og mørke øjne og ikke er så høj og er dårlig til at formulere dig, så bliver du ikke mødt på lige fod med en, som er født her i København”* (Agga Petersen, interview, 2007: 69).

Hvis man har opnået en retslig anerkendelse og dermed også den højeste form for selvrespekt, er man beredt til at indgå i den offentlige debat. Man ser dog, at valgdeltagelsen blandt grønlandere er forholdsvis lav, og det er meget sjældent, at de deltager i politiske aktiviteter (Togeby, 2002: 77). Dette tyder på, at mange ikke har tillid til, at de danske myndigheder vil lytte til dem. Ud over det, ser man i mange

sammenhænge, at grønlandere ikke har lyst til at verbalisere problemer, da de for dem virker uløselige. Denne tavshed kan således være et udtryk for afmagt, mere end en følelse af ligegyldighed overfor samfundet (Hvidbogen, 2003: 6).

Konklusion

Vi har gennem nogle måneder beskæftiget os med socialt udsatte grønlandere i Danmark. Vi har forsøgt at finde de bagvedliggende grunde og årsager til, at mange af de danske grønlandere ender som marginaliserede i det danske samfund. Dette har vi forsøgt at gøre ved at se på, hvorvidt grønlandere har anerkendelse inden for de tre sfærer, og hvor store kapitaler de besidder. Vi har undersøgt, hvorvidt de kan bruge disse kapitaler i kampen om felter. På baggrund af vores empiri og analysen af denne, er vi kommet frem til en række konklusioner, som vi her vil gøre rede for.

Det har været af stor betydning for os at vide hvilke grønlandere, der rejser til Danmark og bosætter sig, samt hvorfor de rejser hertil. Vi har fundet ud af, at det er af meget forskellige årsager, grønlandere vælger at rejse til Danmark, og de kommer fra forskellige samfundslag. Vi ved derfor at mange er velfungerende, når de kommer til Danmark, f.eks. er der mange grønlandere, der studerer her i landet. Der er dog også en del grønlandere, der i forvejen er marginaliserede ved ankomsten til Danmark.

Disse marginaliserede grønlandere kommer fra en social baggrund præget af forskellige problemer såsom seksuelt misbrug, omsorgssvigt og misbrugende forældre. Habitus dannes inden for privatsfæren mellem forældre og barn, og ved sådanne krænkelser opnår individet ikke anerkendelse inden for sfæren, og derfor bliver habitus ikke udviklet optimalt. Problemer som disse i barndommen afspejles altså negativt i habitus, og disse grønlandere har således en dårlig forudsætning for at træde ud i et kompleks samfund. En del af forklaringen på de mange problemer skal måske findes i den meget hurtige modernisering af Grønland, der fandt sted efter anden verdenskrig. Grønland gik

fra at være et traditionelt fangersamfund, til et samfund bygget op efter dansk model, og man kan forestille sig, at det har været svært for mange at omstille sig til det nye samfund.

Grønlandere kan også have problemer i det danske samfund, fordi de kapitaler, der er nødvendige for at klare sig godt, ikke er særligt stærke. En afgørende faktor for at kunne udnytte og forbedre de eksisterende kapitaler er de sproglige færdigheder. Selvom man i Grønland har danskundervisning i skolen, er det ikke en garanti for, at grønlandere taler dansk, bl.a. fordi danskundervisningen er blevet nedprioriteret på Grønland. Dette har medført at mange grønlandere ikke behersker det danske sprog i særlig høj grad eller slet ikke.

Familierelationerne på Grønland er stærkere end i Danmark. Det kan være en af de problemer, som mange grønlandere møder, når de kommer her til Danmark. Nogle grønlandere oplever savnet af deres familie som ekstra stort, når de kommer fra det trygge samfund på Grønland. Det kan i nogle tilfælde føre til ensomhed.

En anden vigtig forudsætning for at kunne klare sig i det danske samfund er uddannelsesmæssig kapital. Mange grønlandere mangler denne kapital, fordi uddannelsessystemet ikke er særlig veludbygget på Grønland. Mange grønlandere skal derfor til Danmark for at uddanne sig. En del af dem der vælger at studere i Danmark, falder fra pga. sproglige problemer og fordi de muligvis har et dårligere uddannelsesmæssigt udgangspunkt. Der er således mange, der kun får en uddannelse på folkeskoleniveau. Det er et problem, fordi uddannelse er en forudsætning for at kunne klare sig på det danske arbejdsmarked, altså inden for arbejdsmarkedetsfeltet.

Vi ved derfor, at mange klarer sig dårligt på arbejdsmarkedet pga. sproglige og uddannelsesmæssige mangler, selvom grønlanderen måske er ganske velfungerende på Grønland. Derudover kan de mangle kendskab til de spilleregler, der gælder på det

danske arbejdsmarkedsfelt. Dette er medvirkende til, at deres evner ikke bliver værdsat på det danske arbejdsmarked. Det vil altså sige, at de ikke har anerkendelse inden for den solidariske sfære, som det ellers er nødvendigt for at blive fuldt ud integreret i samfundet. Dette kan føre til marginalisering, og som marginaliseret er det meget svært at komme ind på arbejdsmarkedet, da man eksempelvis som hjemløs misbruger ikke har overskud til at passe et arbejde. Vi kan altså konkludere, at adgang til arbejdsmarkedet er af stor betydning for, hvorvidt grønlanderne i Danmark bliver marginaliserede.

Eftersom grønlandere har dansk statsborgerskab, har de mulighed for at deltage i samfundet på lige fod med danskerne. De bliver altså betragtet som danskere og har de samme rettigheder. Derfor gennemgår de ikke et formelt integrationsprogram ved ankomsten til Danmark. De har dog mulighed for tolkebistand og vejledning i Det grønlandske Hus. Selvom grønlandere formelt er danskere og har de samme rettigheder og goder, er det dog ikke alle, der har kendskab til disse, og til det offentlige system generelt. Det fremgår ikke klart af vores empiri, hvorvidt grønlandere har retslig anerkendelse eller ej. Umiddelbart kan vi konkludere, at grønlandere formelt har anerkendelse inden for den retslige sfære, men om de reelt har kendskab til rettighederne kan variere fra de velfungerende til de marginaliserede grupper. Vi kan altså ikke konkludere om grønlandere har retslig anerkendelse og dermed er i besiddelse af selvrespekt, da det er meget varieret. Vi ved dog, at det har betydning for marginaliseringen, at grønlandere ikke har kendskab til det offentlige system.

Et kendetegn for marginaliserede grønlandere i Danmark er, at de har svært ved at etablere sunde netværk. I nogle tilfælde er de grønlandere, som ankommer til Danmark, marginaliserede i forvejen og søger derfor netværk, hvor de kan føle anerkendelse, og hvor der ikke bliver peget fingre. Det er typisk usunde netværk baseret på et misbrug. Er man ikke marginaliseret, når man kommer, ser vi en tendens til, at de også ender i usunde netværk. Dette skyldes, at mange grønlandere oplever et stort kulturchok, har sproglige problemer og intet netværk, og så er de mest lettilgængelige grønlandere dem, som er tydelige i gadebilledet og sidder på torvene. Når de så har fået etableret et

netværk med misbrug, er det svært at komme ud af det igen. For socialarbejdere kan det være svært at konkurrere med disse netværk. Selvom grønlanderne måske er motiverede til at bryde med disse netværk, kan det svært for dem at skabe nye netværk andre steder, hvor de får den samme anerkendelse. Vi kan derfor konkludere, at grønlandere som er infiltreret i usunde netværk, besidder en social kapital. Dog kan de ikke udnytte den til deres egen fordel, da disse netværk holder dem tilbage.

De udsatte grønlandere i Danmark, har generelt svage kapitaler, som ikke har nogen bytteværdi i det danske samfund. Ud over det, mangler de sproglige færdigheder, som er en forudsætning for at kunne udnytte deres kapitaler. Det efterlader dem mere eller mindre isolerede i det sociale rum, og de er derfor ude af stand til at bevæge sig rundt.

Perspektivering:

En af de ting, vi ikke havde så meget erfaring inden for, var at interviewe personer. Vores interviews med henholdsvis Agga Petersen, Gitte Larsen og Einar Lund Jensen var en metode, vi ikke havde prøvet kræfter med før, og det var en udfordring at skulle stille relevante og seriøse spørgsmål, som vi ville kunne bruge til vores opgave. De spørgsmål vi spurgte vores kontaktpersoner om, kunne have været udarbejdet på en sådan måde, at vi fik nogle mere entydige svar. Nogle af de svar, som vi fik, var tit tvetydige og meningsløse. Ofte gentog de sig selv, og vi fik ikke altid de svar, vi havde håbet på. Dette oplevede vi ved visse mangler i vores empiri. Hovedfokus ligger ofte på den hjemløse gruppe af grønlandere, og derfor mangler vi på nogle områder viden om de to andre grupper af socialt udsatte grønlandere. Til gengæld har det været en positiv oplevelse at arbejde med personer, som har haft et godt kendskab til de socialt udsatte grønlandere. Vi kan derfor godt forestille os, at vi vil gøre brug af denne metode i fremtiden, da den i forbindelse med vores projekt har været meget effektiv.

Vi valgte at arbejde med Bourdieus og Honneths teorier i vores opgave. Dette valg var ikke tilfældigt, da vi fandt deres teorier om henholdsvis anerkendelse og habitus,

kapital, felter og sociale rum relevante for vores opgave. Det har været en lærerig proces at skulle sætte sig ind i deres tankegang. Derefter forsøgte vi så godt som muligt at arbejde med deres teorier og indarbejde det i vores projekt. Dette har heller ikke været uden problemer. Vi har alle haft forståelsesvanskeligheder, men igennem dialog med hinanden og velovervejede diskussioner, er vi alligevel nået frem til et fornuftigt resultat.

Efter at have arbejdet med projektet om udsatte grønlandere er vi generelt blevet mere erfarne inden for området rapportskrivning. Gruppearbejdet har givet os en bredere indsigt i de problemstillinger og udfordringer, man står overfor i en gruppe. Som gruppe har vi fundet det vigtigt at blive enige om indholdet og de teknikker, vi har valgt i vores projekt. Derfor har vi lært at diskutere på en konstruktiv måde samt at nå frem til enighed. Vi har også fået lært en effektiv arbejdsform, der passede vores gruppe godt. En af de vigtigste ting, vi tager med os fra de tre måneders opgaveskrivning er, hvor afgørende velfungerende gruppearbejde er for en vellykket rapport.

Kildekritik:

Vi har valgt at se kritisk på nogle af vores kilder. Vores primære kilder til analysedelen er interviews. Altså enkeltpersoners subjektive holdninger. De er sandsynligvis farvet af deres baggrund. Agga Petersen er eksempelvis grønlander og har muligvis følelser med i problemstillingerne. Einar Lund Jensen har næsten samme baggrund; en opvækst i Grønland. Gitte Larsen kan heller ikke siges at være helt neutral i spørgsmålet omkring socialt udsatte grønlandere, i og med hun arbejder med dem og har interesse i at sætte fokus på dem. Dog vurderer vi dem til at være rimelig pålidelige, da de alle har en stor viden om grønlandere. Vi har taget højde for deres subjektive holdninger ved at interviewe tre forskellige personer, der repræsenterer hver sit område. Selvom de har tre forskellige udgangspunkter, stemmer mange af deres udtalelser overens. Derfor vurderer vi dem til at have en stor troværdighed.

Vi kan også se et problem i, at den viden, vi har om Bourdieus og Honneths teorier, ikke stammer fra primær litteratur, men er andres fortolkninger af deres originale teorier. Dette drejer sig om bøgerne *Pierre Bourdieu* og *Axel Honneth – Behovet for anerkendelse*. Problemet ligger i, at forfatternes fortolkninger kan ligge langt fra teoretikernes oprindelige idéer. I *Klassisk og moderne samfundsteori* mister man selve argumentationen for teorierne, da det er korte, beskrivende afsnit. Der er heller ingen af teorierne, der er udviklet specifikt til udsatte grupper. Vi henviser et par gange til DR1 dokumentaren *Flugten fra Grønland*. Generelt er DR en pålidelig kilde, men denne dokumentar virker en smule ensidet. Einar Lund Jensen pointerer netop dette i interviewet (se bilag 4: 81).

Tallet på hvor mange udsatte grønlandere der er i Danmark, har vi fra Kofoeds Skoles hjemmeside. Vi finder det relativt troværdigt, da de netop beskæftiger sig med denne gruppe og derfor har en stor viden om den. Dette kan dog også ses som et problem, da de kan have en interesse i at forhøje dette tal for at få flere midler.

Litteraturliste

Bøger:

Lidegaard, Mads (1991): *Grønlands historie*, Nyt nordisk forlag Arnold Busck A/S, Danmark

Goldschmidt Bentzon, Ditte (1994): *Oprindelige folks rettigheder i Norden*, Det danske center for menneskerettigheder, Danmark

Plovsing, Jan (2004): *Velfærdsstat og socialpolitik*, Handelshøjskolens forlag, Danmark

Honneth, Axel (2003): *Behovet for anerkendelse*, Hans Reitzels forlag, Danmark

Togebj, Lise (2002): *Grønlandere i Danmark*, Aarhus Universitetsforlag, Danmark

Zeuner, Lilli (1997): *Social integration*, Socialforskningsinstituttet, Danmark

Andersen, Heine (2004): *Sociologi – en grundbog til et fag*, Hans Reitzels Forlag, Danmark

Narup, Asii Chemnitz i Lorenzen, Jørgen, Jensen, Einar Lund og Gulløv, Hans Christian (red.) (1999): *Inuit, kultur og samfund – en grundbog i eskimologi*, Systime, Danmark

Wilken, Lisanne (2006): *Pierre Bourdieu*, Roskilde Universitetsforlag, Danmark

Järvinen, Margaretha i Andersen, Heine og Kaspersen, Lars Bo (red.) (2007): *Klassisk og moderne samfundsteori*, Roskilde Universitetsforlag, Danmark.

Dokumenter og rapporter:

www.sfi.dk/sw42475.asp; Benjaminsen, Lars, Børjesson, Eva og Fabricius, Nina (2006): *Indsatser for socialt udsatte*, SFI

www.social.dk/netpublikationer/2003/p3hvid0201/hvidbog.pdf - *Hvidbog om Socialt udsatte grønlandere i Danmark*, udarbejdet for Socialministeriet, 2003

Tidsskrifter:

Udsat (2006): Tema: *Socialt udsatte grønlandere*, nummer 7, 3.årgang, marts 2006, Videns- & Formidlingscenter for socialt udsatte, Roskilde universitetsbibliotek.

Artikler:

Bertram, Sanne (2006): *Mere tid, færre kajaker*, udsat, nummer 7, 3.årgang, Videns- & Formidlingscenter for socialt udsatte, Roskilde universitetsbibliotek.

Internet:

www.udsattegroenlaendere.dk

www.kofoedsskole.dk

www.sumut.dk – det grønlandske hus

www.dnag.dk – den nordatlantiske gruppe

www.sfi.dk – social forsknings institut (det nationale forskningscenter for velfærd)

Medier:

DR Dokumentaren – *Flugten fra Grønland*, vist 31. Okt. 2007 kl.20 på DR1, tilrettelæggelse Poul-Erik Heilbuth

Bilag

Bilag 1 – Historie

- 1979: Grønlands hjemmestyreordning.
- 1979: Styrelsesordning for kommunerne.
- 1980: Skatter og afgifter.
- 1980: Folkekirken og andre trossamfund.
- 1980 og 85: Fiskeri, jagt, landbrug og renavl.
- 1980: Sociale forhold.
- 1980: Arbejdsmarkedsforhold.
- 1980 og 81: Undervisning, kultur og erhvervsuddannelse.
- 1981: Naturfredning.
- 1981: Landsplanlægning.
- 1981: Nærings- og konkurrencelovgivning.
- 1985: Erhvervsforhold glædende produktions- og fiskerivirksomhed, erhvervsstøtte og udvikling.
- 1986: Vareforsyning.
- 1986: Intern gods- og passagerbefordring.
- 1987: Lejelovgivning, boligforvaltning og boligstøtte.
- 1989: Miljøkonservering.
- 1992: Sundhedsvæsen.

(Goldschmidt, 1994: 139f)

Bilag 2 - Beskrivelse af de forskellige tilbud

”Værestedet Oqqumut er et kommunalt værested, der er beliggende i Esbjerg, og som har cirka 50 brugere tilknyttet og et dagligt besøgstal på cirka 15 til 20 personer. Værestedet henvender sig til udsatte grønlændere, der ofte har et misbrug bestående af en kombination af hash og alkohol. I tilknytning til projektet er der etableret værksteder, hvor der kan være 15 personer i aktivering.

Miteq er et bofællesskab under Kofoed Skole, der er beliggende i en villa i Valby, og som har plads til fem grønlandske kvinder, der før opholdet ikke havde en fast bolig, og som ofte har et misbrug bestående af en kombination af alkohol og hash. Kvinder, der visiteres til projektet, skal have et udviklingspotentiale, og målet er, at de på sigt skal flytte i egen bolig gennem den kommunale boliganvisning. Desuden indgår der i tilknytning til projektet en lejlighed på Vesterbro med plads til to beboere.

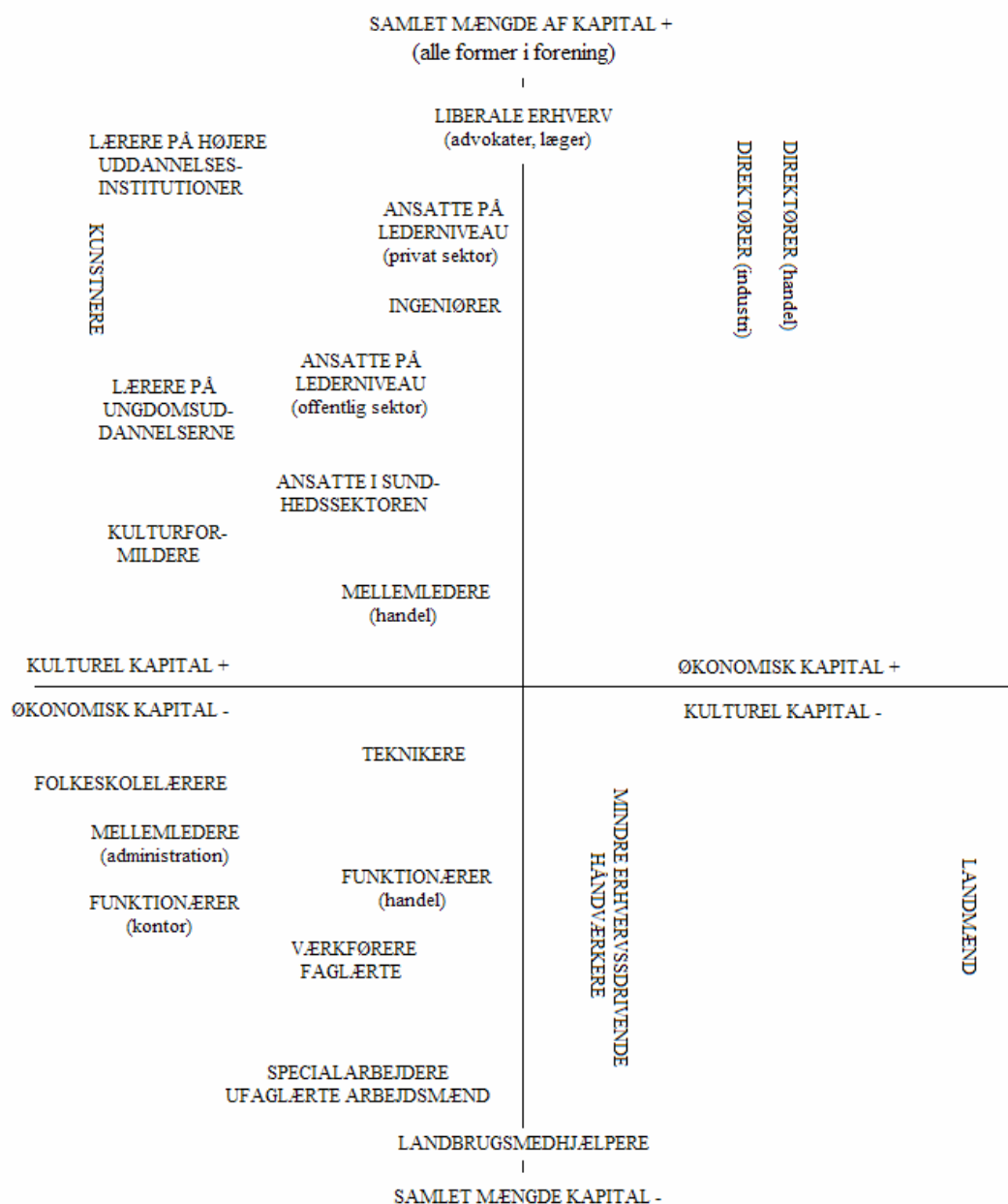
Behandlingstilbuddet Frederiksberg Centeret tilbyder Minnesota baseret dagbehandling af grønlændere med alkohol- og eventuelt hash-misbrug. Der arbejdes med en kontinuerlig gruppe på omkring seks personer, og det første år havde der i alt været 42 brugere igennem et behandlingsforløb. Brugerne, der visiteres til projektet, skal have et ønske om at blive alkohol- og hash frie.

Endelig er projektet Illu et kommunalt bofællesskab, der skal opføres i København, og som er planlagt til at have plads til seks til otte beboere – primært mænd der har et misbrug ofte bestående af en kombination af alkohol og hash, og som ikke har fast bolig. Det har blandt andet vist sig vanskeligt at finde en egnet byggegrund til dette projekt, blandt andet pga. problemer med støj- og jordforurening samt naboklager,

samt de generelt høje priser på byggegrunde i København. Derfor er dette bofællesskab endnu ikke blevet etableret.”⁶

⁶ Citat indsætter for socialt udsatte, 2006 side 54

Bilag 3 – Rummet af sociale positioner

Rummet af sociale positioner

(Skemaet er hentet fra Andersen og Kaspersen, 2007: 351)

Bilag 4 – Interviews

Interview med Agga Petersen – 23/11 2007.

Hvad går dit arbejde ud på, her i det grønlandske hus?

Mit arbejde er gadeplansarbejde, som har med hjemløse og misbrugere at gøre. Altså funktionelt hjemløse som har et sted. Dvs. at de har en lejlighed, men bruger den jo ikke. Som realt er det jo også nogle, som har været hjemløse i forvejen. De har været det før, men bruger den ikke, nok i kraft af, at kontaktpersonen ikke følger med og det er så det der skal til, hvis de har været hjemløse i 3 eller 5 år. Det at du får en lejlighed, er ikke ensbetydende med, at du bruger den, som dit hjem. Det er et sted, hvor du sover, hvis det er koldt, men også et sted, hvor du drikker sammen med andre, hvis du er misbruger. Det er et opholdssted. Du kører den samme adfærd, som da du var hjemløs, når du får en lejlighed med mindre du bliver tilbudt en kontaktperson. Kontaktpersonen hjælper dig med at integrerer dig i nærområdet og strukturere din dag, med morgenmad og indkøb, hvilket er et stort skridt, ellers har de en tendens til at køre i samme cirkel. Hvis du er misbruger skal du op om morgenen og drikke, måske også gå ud og drikker på bænken sammen med de andre indtil du fryser eller er tilstrækkelig fuld til at gå i seng.

Hvad er det de udsatte søger her i huset?

Vi har fire speciel konsulenter, som er uddannet social rådgivere. Vi beskæftiger os med rådgivning og vejledning, i bistandsloven til herboende grønlændere, men tit er det også mennesker som er kommet hertil, men stadigvæk har adresse på grønland og så hjælper vi med at kontakte de grønlandske kommuner. Tit hjælper vi også med tolkning, både til lægerne, men også jobcentrene og forskellige steder, fx bostederne. Det er også et tilbud. Udover, at vi er en konsulent virksomhed, tilbyde vi også tolkning.

Vi har læst i hvidbogen, at de har tænkt sig at fjerne tolkebistanden og så tænkte vi på hvilke problemer det ville give, når grønlænderne kommer til Danmark og ikke helt ved hvilke offentlig goder de kan få tildelt. Hvilke problemer ser du i det?

Det er helt klart et problem, at mange ikke får den fornødne hjælp og ekspertise og service, som de er berettiget til. Det vil give den grønlandske bruger eller borger/tilflytter en rigtig dårlig mulighed for at integrere sig. De er jo en slags indvandrere, der har brug for en tolk.

Men det er vel fordi, at de er danske statsborgere?

Jo, vi er danske statsborgere, og så er der ikke blevet taget højde for, at der er brug for tolkebistand. Det er jo helt klart noget mange har behov for, fordi nogle snakker grønlandsk, og det er ikke ensbetydende med at nogle også taler dansk. Især her de seneste par år, hvor man i skolerne på Grønland har indført, at grønlandsk er første prioritet og ikke det danske sprog. Så er det klart, at den nye generation ikke behersker det danske sprog. Vi oplever det også her i huset. Vi tager os af nogle efterskole elever, som er blevet nødsaget til at stoppe pga. de sproglige problemer, desværre.

Hvorfor kommer grønlænderne egentligt hertil til Danmark? Er det for, at slippe væk fra grønland?

Det er meget forskelligt. Mange har forskellige intentioner, nogle kommer herved for at læse eller studerer. Dem har vi en del af. Vi har en afdeling, som primært tager sig af grønlandske studerende og de er en gruppe for sig selv. Der er også nogle af vores brugere, her i den sociale afdeling, som kommer herved for at få en bedre tilværelse. Nogle af dem kan også have været hjemløse i Grønland i flere år og her finder vi et problem med de grønlandske politikere. De hjemløse bliver nedprioriteret og ikke drøftet, det er slet ikke på dagsordenen. Det er et tilbagevendende problem, vi ser, også fordi flere og flere af dem kommer herved, som i forvejen ikke har haft bolig. Danmark er et slaraffenland, at være hjemløs i, især i København. Der er mange hjælpeorganisationer, her i Københavns kommune, og du kan få kontant hjælp, når bor i kommunen. Hvis du så opsiger din kontanthjælp, fordi du ikke har taget imod et tilbud fra jobcenteret, så er der nogle hjælpeorganisationer, der gør, at du kan gå ned til et værested og få noget at spise gratis. Frokost og morgenmad er gratis, for så, at gå over til kirkelige organisationer to gange om ugen for at hente 50kr eller nogle kompensationer for at kunne købe en stor tyk trøje. Der er også herberg, hvor du kan sove gratis og få noget aftensmad kl.6 om aftenen. Du kan sælge Husforbi, som er skattefrit. Du har en hel masse muligheder, om ikke andet bedre muligheder, som

hjemløs i København end i Grønland også hvis du nu har en lejlighed. I Nuuk f.eks. er der ikke noget værested eller herberg.

Så de grønlandske hjemløse kommer hertil Danmark for at få bedre hjælp eller bare har bedre mulighed for at være hjemløs her i København end i Nuuk?

Jeg tror generelt, at nogle af dem kommer herved for at se om de ikke kan få en bedre tilværelse eller et sted at være – fx en bolig. En mulighed for at tage et skridt videre. Men tit støder de også på bolig manglen her i København og mange af dem ved det jo ikke i forvejen.

Det har vel først og fremmest noget at gøre med de sproglige problemerne, men også danskernes syn på grønlanderne? (starter ved 11min)

Jaa...altså jeg tror, at de hjemløse her i København også blander sig med andre hjemløse, uanset nationalitet. Deriblandt er der jo også andre danskere. Så de ydrer borgeres syn på de hjemløse skelner ikke mellem nationalitet, som sådan. Jeg oplever heller ikke en forskelsbehandling blandt de hjemløse. Der er selvfølgelig, de danske fordomme omkring grønlandske hjemløse der sidder med en guld bajer i hånden, men det gør de danske hjemløse jo også. Efterhånden tror jeg, at den almindelige borger også har de samme fordomme over for de danske hjemløse. Jeg vil heller ikke bruge ordet diskrimination, da det er noget andet end fordomme. Diskrimination er jo, at du bliver forskelsbehandlet på baggrund af din hudfarve og oprindelse. Men jeg siger ikke, at diskrimination ikke findes. Hvis du kontakter jobcentrene, og du måske ikke behersker det danske sprog, og ikke har en tolk med, så er det mest fordommene, som gør, at du bliver forskelsbehandlet. Det med fordomme synes jeg er svært. Tit tager jeg med som bisidder til jobcentrene og jeg oplever ikke så mange fordomme, tværtimod synes jeg, at jobcentrene mange gange har en aggressiv tilgang og bare siger at de skal ud på arbejdsmarkedet så hurtigt som muligt. Mange gange er der blevet talt om at nogle grønlandere, som i forvejen var hjemløse, da de kom hertil, ikke har nogle kompetencer, som gør, at de er arbejdsmarkeds parate. Mange af de udsatte, har også nogle traumatiske oplevelser med i bagagen, og måske skulle man have set på det inden man sendte dem ud på jobbet. I stedet for, at se på de menneskelige værdier, tænker jobcentrene at de bare skal ud på arbejdet. Det er deres holdning og det er sådan det foregår. Mange gange bliver de udsatte matchet for højt i forhold til, om de er

arbejdsmarkedsparate og hvis de ikke kan få en dialog frem med deres sagsbehandler på jobcentrene kan de jo ikke formidle sig frem til, at de ikke kan magte jobbet. Hvis de f.eks. er hjemløse og har fået et job, ved de jo ikke, hvor de skal sove i nat. Så bliver det jo svært, at skulle passe et aktiverings job fra kl.8 om morgen. Du er jo stresset nok i forvejen, fordi du tænker på, hvor du skal sove i nat. Det er en ustabil og stressende tilværelse, at have som hjemløs. Mange har jo også et misbrug ved siden af, og er ikke særlig stabile. De mister deres kontanthjælp, når de ikke møder op. Så konklusionen er, at de bliver sat i en dårligere situation, når de bliver kaldt ind til jobcentrene.

Nu har grønlanderne en form for dobbeltidentitet, idet med at de har dansk statsborgerskab, hvordan oplever i/du, at det er et problem? (16.09)

Jeg har boet her i 30år og har en voksen dansk identitet, hvis man kan sige det sådan. Jeg er opvokset på grønland og kan også tale grønlandsk. Jeg er ikke enestående og har også haft nogle identitets problemer. Vi er flere som mødes i en slags selvhjælpsgruppe for dansktalende grønlandere, netop fordi vi bliver flere og flere. Vi har en grønlandsk baggrund og kulturel grønlandsk opvækst og hele vores voksne liv har vi levet i Danmark og selvfølgelig kan man ikke undgå at blive præget af det og tit er det også sådan at vi tænker dansk. Jeg har det sådan at jeg er international borger det er jeg nået frem til, men helt klart udseendemæssigt er jeg grønlandsk. Jeg kan ikke undgå at blive præget af at jeg de første 17-18 år er opvokset i grønland. Det er min baggrund, også kulturelt og det vil det altid være. I kraft af at jeg bor i Danmark vil jeg også sige at jeg er integreret. Jeg lever ligesom alle andre der også bor i København og bruger de samme tilbud, som alle andre. Det er klart at vores brugere ikke har samme kapacitet til at integrer sig i kraft af at de ikke har de samme ressourcer til at starte en ny tilværelse og måske starte en uddannelse, da de har en masse traumatiske oplevelser med sig, som de først skal have bearbejdet før de kan fungere. Det er helt klart, at det er det sproglige, som forhindrer dem i at integrere sig, og her tror jeg også at mange af vores brugere ghettoisere sig, fordi de føler sig anderledes. Det gør at man bekræfter fordomme som danskerne har overfor grønlanderne. Det bekræfter danskernes fordomme når nogle af vores brugere som har sociale problemer ghettoisere sig og klumper sig sammen på torvet og i klasser, som er meget synlige, så det er klart at det bliver bekræftet hos nogle af de danskere som har fordomme.

Det har vel også noget, at gøre med, at de har den samme baggrund og opvækst, at de søger sammen. (20.25)

Jeg tror, at de søger sammen, netop fordi de kan kommunikere med hinanden på deres modersmål. Jeg tror også, at de søger hinanden fordi, de står i samme båd i og med, at de er misbrugere, og at der er ikke er nogen, som peger af hinanden. Sådant er det jo også med danskerne, at de anerkender hinanden fordi de ikke peger af hinanden. Grønlanderne peger ikke fingre også selv om de er skide fulde og råber og skriger af hinanden, det sker jo i det miljø. Der føler du dig anerkendt og der er ikke nogen forskelsbehandling. Men det kan der jo godt være alligevel mellem danskerne og grønlanderne i kraft af fordommene og deres grupperinger, men sådan er det alle steder.

Hvordan er deres bånd til familien i grønland? Har de kontakt til dem eller har de penge til at rejse op til dem? (21.45)

Med hensyn til familierelationerne er de tættere end danskere. Der er kun 50-60.000 mennesker på Grønland, og folk bor tæt op og ned af hinanden langs kysterne. Grønlanderne har større behov for, at være sammen socialt også i kraft af, at du er måske vokset op i en større søskendeflok, og det er heller ikke så langt tid siden, at ens bedstemoder også boede sammen med en. Så familierelationerne er nok tættere oppe på Grønland end her i Danmark. Deroppe er ens grankusine også tættere på familien, og så er det klart, at du mister den, når du flytter herved. Den tætte kontakt til et andet menneske mistes, og du bekræfter dig selv i, at du er alene og ensom, så desværre for vores brugere er det svært at genetablere relationerne til familien, når de føler skam ved at være endt, som de er. Hvis du, som person kommer her til Danmark i håb om en bedre tilværelse og ender i en social kløft, som hjemløs eller misbruger. Tit gemmer de sig og tager ikke kontakt til familien, fordi de skammer sig over ikke at nå deres mål. Så er det nemmere at lade være med at kontakte dem. Det er meget generelt for dem.

Så det er simpelt hen af skam, at de ikke tager kontakt til familien? (25.05)

Ja, også det. Oppe på Grønland har de også fordomme. Når du tager til Danmark er det fordi du måske skal have hjælp, og hvis du har boet her i 10 år og stadigvæk ikke har fået en uddannelse og er hjemløs og misbruger og lever af kontanthjælp, så er der nogle fordomme, som også florerer oppe på Grønland. Plus det, at dine drømme måske er bristet og man lever en trist og forhutlede tilværelse, så har man ikke lyst til at familien

skal vide det. Men mange af vores brugere kommer fra forskellige lag og har også en god kontakt til familien og tit besøger dem. Der er jo også det, at kontant modtagerne kan søge til den danske sikringsstyrelse, som er under social ministeriet en hjemrejse/besøgsrejse, men i dag er det jo sådan set en begravelses tur, kan man kalde det, fordi der er kun 400.000kr til at dele årligt ud af til hele Danmark til herboende grønlandere. Det er ikke ret meget og tit er der flere ansøgere end der er penge til så rigtig mange får afslag. Førhen kunne man få en social besøgsrejse, og på den måde retablere kontakten til familien, men det er nedprioriteret i dag. I dag er det sådan, at for at få en rejse hjem, så skal din mor eller far eller et barn være syg og dokumenteret med døden til følge, eller hvis de er døde og du skal med til begravelsen. Men du skal søge om det og udfylde nogle formularer.

Det kan vel også være et problem, hvis de ikke kan læse eller skrive på dansk?
(28.35)

Der er det sådan, at det grønlandske hus eksisterer til at kunne hjælpe. Hjælpe med at udfylde de formularer der er. Det også sådan noget vi arbejder med.

Hvilke grupper er det, der kommer her i det grønlandske hus? Er det alle grupper? Hvad med de studerende? (28.50)

De studerende kommer her også. Vi har en afdeling, hvor der er to sociale vejledere her i huset, som har tæt kontakt til dem. De er vores super brugere her i huset. Vi har også en hel del foreninger knyttet til huset. Vi har også en kultur afdelingen med udstillingslokaler og kulturaftner og koncerter, så vi har et bredt publikum her i huset. Det har vi også her i den sociale afdeling, da der kommer forskellige sociale lag. De kommer med forskellige hensigter, måske skal de have hjælp til at komme ud af et misbrug, få tilbudt et værelse på et herberg eller også få en tolk eller en kontaktperson til deres sags behandling, måske skal de bare til lægen. Vi hjælper også ved dødsfald. Vi har et godt kendskab til bedemændene her i Danmark og vi har en grønlandsk præst tilknyttet. Vi har et bredt samarbejde med forskellige organisationer også private og et bredt netværk med gadeplansmedarbejderne, som har med udsatte grønlandere at gøre. Vi mødes to gange om året på et seminar plus nogle rundt-om-bordet samtaler, hvor vi, i det forum bruger Hvidbogen, som er blevet til omkring den viden vi har om grønlandere. Vi er delt op i hele Danmark og vi har så et forum her København, som

kører fint, altså vi holder kontinuerligt kontakt og møder, hvor vi diskuterer, hvad vi kan gøre og prøver ligesom, at udvikle vores samarbejde uden at det går ud over vores tavshedspligt. Men i forhold til Århus og Aalborg kommunes samarbejde med social centrene og jobcentre er Københavns kommune ikke lige så godt med. Århus og Aalborg har et tættere og bedre kontakt. I København halter det.

Hvad kan det skyldes? (33.15)

Det skyldes jo nok, det bureaukrati der findes og, at vi er større her i København. Desværre, nok også fordi, der stadigvæk er en reetablering af det nye system. Men der bliver jo lavet en hel del projekter for udsatte grønlændere og ansat en masse på Christianshavn, indre by, Østerbro og i kgs. Enghave, hvor der er grønlandsmedarbejdere, men som slutter her i år. Men der er blevet skabt nogle netværk og et mere kontinuerligt samarbejde omkring udsatte grønlændere. Det grønlandske hus, Kofoedsskole og Københavns kommune. Det er primært organisationer, som har med grønlændere at gøre.

Så der er et positivt samarbejde i gang?

Jaja, men det har der også været i forvejen. Vi har efterhånden været her i 30 år, og var nogle af de første, som begyndte at opsøge dem, fordi det også var konstateret, at der var nogle brugere, som ikke brugte sags-kontorerne eller det grønlandske hus af forskellige årsager.

Så i kommer også ud til dem? (35.10)

Ja. Man kan gå ud og lave sådan noget forskudt sagsbehandling ude på marken. Rådgivning og vejledning ude på gaden, torvene eller pladsen. Nu er jeg ude i Sydhavnen på pavillonen to/tre gange om ugen, hvor jeg har et samarbejde med en fra social kontoret i Matthæusgade, hvor vi laver forskudt sagsbehandling. Det fungerer fint og så samarbejder Kofoedsskole også. Vi prøver, at lave nogle integrerende tiltag. Men dem, som sidder på Mozarts plads er integreret altså på den måde, at de har kontakt til de forskellige væresteder. De har f.eks. en spiseklub, hvor de også kan inviterer deres venner med. Det går rigtig godt og vi lægger lokaler til.

Synes du, at der er nok fokus på de udsatte og bliver der gjort nok angående jeres projekter? (36.55)

Altså, jeg synes, at der er nok fokus på de udsatte og mange gode projekter om de udsatte. Men der er brug for et mere koordinerende arbejde. Jeg har helt klart brug for

noget mere kvalitets samarbejde om vores brugere og de målgrupper, som er de udsatte grønlandere. Mange af dem surfer jo rundt og det kunne være fint, at lave en kortlægning af, hvad for nogle kontakt flader de har og kunne finde ud af, hvem der tager sig af hvad, i stedet for, at vi hver især laver det samme. Det er jo spild af ressourcer.

Hvor mange grønlandere er der i Danmark?

Sidste år var der 24.000

Hvor mange af dem kan man antage er udsatte? (38.30)

Altså, det er jo ikke engang 10%. Jeg ved, at på Kofoedsskolen har man over tre år kortlagt, at det ca. er 500 mennesker. Lad os nu sige, at der bor ca. 18.000 her i Københavns området. Vi siger ca. 2-300, det svinger lidt. Det kommer også helt an på, hvilken gruppe det er. Her tænker vi de hjemløse og oftest har de et misbrug med. Men jo, det svinger meget. Nu er der lavet nogle bofællesskaber på Vesterbro både for grønlandske kvinder og mænd, de er jo lidt mindre hjemløse. Dem der bor i herberge er jo også hjemløse og ud af dem, er de fleste misbrugere, men vi har omkring 2-300 her i København, som er socialt udsatte, selvom de har en bolig.

Har de udsatte, kræfter til at møde op her og beskæftige sig med de ting i foretager jer? (42.15)

Her i det grønlandske hus, laver vi ikke nogle dissideret tiltag til de sociale udsatte. Vi har et værksted på skelbæksgade på Vesterbro, som er et netværksværested. Her kommer der nogle dagligt og bruger det. Her kan de skære i flintesten, ben og male. Uden på Mozartsplads har vi også et tilbud til dem, som bor ude i Sydhavnen, hvor vi også har nogle faste brugere. Jeg har ikke lavet nogle aktiviteter udad til fordi det er svært og kræver mange ressourcer, men Kofoedsskolen har udlånt en medarbejder, som vi arbejder med. Kofoedsskolen er en stor organisation med mange penge og busser, så det er nemmere at bruge. Når vi har madklub kommer der rigtig mange og Mozartsplads bliver brugt meget. Jeg har også nogle samtaler derude, men vi har kun et rum, så betingelserne er stadigvæk begrænset, så mulighederne for at afskærme en fortrolig samtale er ikke optimale, men det ved de også godt.

Hvordan oplever grønlanderne, det kultur sammenstød, de møder ved at komme til Danmark? Der er jo stor forskel på dansk og grønlandsk kultur? Det må også være et problem, når de skal ud på arbejdsmarkedet? (46.09)

Jo, det er et stort problem. De oplever det, som et kæmpe chok, at der er så stor forskel, især her i København fordi det er en storby. Der sker det at, de ikke kan følge med. Hvis du i forvejen ikke kan dansk, så går alting lige pludseligt meget hurtigt. Hvis vi nu siger, at du kommer fra et samfund med 3000 mennesker i den by, du kommer fra, så ved du, hvad naboen eller det sidste hus i byen laver, så er det overskueligt mere eller mindre. Men når du så kommer til en by med 1mio. indbyggere, så er det klart, at mange af dem ikke kan følge med og går i chok. Hvis mange af dem har et stort forbrug, så bliver det endnu større hernede, fordi bajerne er meget billigere her, i forhold til grønland og så kan købe dem hele døgnet rundt.

Det må i opleve, som et stort problem? (47.50)

Ja, helt klart også selvom du måske ikke har haft et misbrug tidligere. Kulturchokket og de sproglige problemer og intet netværk gør, at de får en nemmere tilgang til andre grønlandere, som sidder på torvene og pladserne. Du bliver infiltreret af deres miljø med druk og hash, og så kører rouletten. Det bliver endnu sværere, at komme ud af misbruget, fordi du netop har fået oparbejdet et netværk i det miljø. Det gør det også sværere for os social arbejdere, at konkurrere med. Det er svært, at få dem ud af et misbrug, selvom de måske er motiveret til at komme ud af det miljø også med den status du får, hvis du i forvejen er udstødt fra grønland. Du bliver anerkendt, fordi du sidder sammen med nogen i samme båd og det er enormt svært, at tage skridtet fra den gruppen, når du bliver anerkendt. Måske har du heller ikke lyst til, at vågne op med tømmermænd, kramper og opkast og gerne vil komme ud af det. Det er et stort skridt og kræver for mange kræfter, at gå i behandling, der er for mange menneskelige omkostninger og ressourcer til at kunne reetablere et liv, hvor du starter helt forfra. Også set i lyset af, at det er så nemt med de mange private organisationer for de hjemløse. Det er nemt for de hjemløse, at forblive hjemløs fordi, du kan blive klippet gratis, sove gratis, få morgenmad, frokost og aftensmad gratis, hente penge, få sokker og sovepose og sælge Husforbi, så det er svært for os, at konkurrere med dem og der er det, at der skal være en massiv indsats og et koordinerende samarbejde både med de private organisationer, dem der har tæt kontakt med dem og selvfølgelig Københavns kommune. Der skal være en god kontakt og et bredt samarbejde. Men det er der stort set også. Faktisk er der nok kun *en* rigtig hjemløs her i København, og så er der en anden, men hun er opvokset her og betragter sig som dansker. Så lige i øjeblikket er der ikke så

mange herinde i indre by, de fleste af dem har fået et sted at være. Det er helt klart pga. det brede og koordinerende arbejde, så der sker noget og der er en positiv udvikling og nogle gode resultater.

De grønlændere der kommer her i huset, hvor godt taler de dansk og bruger de jeres aktiviteter? er de velfungerende? (52.47)

Ja, altså dem, som laver aktiviteterne der bliver holdt her på adressen er velfungerende og har gode ressourcer. De taler sammen og bruger det også, som et mødested. De laver mad sammen to gange om ugen og snakker grønlandsk sammen, så man kan vedligeholde ens grønlandske baggrund og kultur. Det gør man bare og jeg tror ikke, at der er den store forskel, hvis man fx boede i Spanien, som dansker og lige mødtes engang imellem for at lave dansk mad. Men der er også nogle, som er misbrugende og alligevel godt lige kan klare, at kigge forbi og være sammen 2-3 timer uden at bryde sammen. Jeg kører også nogle AA-møder, anonyme alkoholiker møder, og så har jeg lavet den der selvhjælpsgruppe for dansk talende grønlændere, så der sker noget. Der er også familiekubber med alkoholrelateret sammenvær, hvor det er hele familien der er med til arrangementerne. Så vi laver nogle arrangementer til vores brugere, så de bedre kan blive velfungerende.

Føler du at, det er et problem, at de har dansk pas og ikke ved, hvor mange du arbejder med ren statistisk? (55.15)

Jeg ved ren statistisk, hvor mange jeg arbejder med. Jeg har data på det. Jeg ved også, at der er flere der har det socialt dårligt i forhold til dem, som jeg har på min database.

Men hvad med problematikken omkring dansk pas. Når de kommer til Danmark bliver de jo ikke registret eller gør de? (56.00)

Altså, de har et grønlandsk cpr.-nummer, så på den måde kan man godt se, at de er fra grønland. Så på den måde, kan man godt registrere dem, selvom man siger, at det må man ikke. Men det med, at have dansk statsborgerskab fra fødslen er ikke i praksis særlig godt for grønlænderne. Du bliver ikke mødt på lige fod med en dansk borger, når du kommer med mørkt hår og mørke øjne og ikke så høj og er dårlig til at formulere dig, så bliver du ikke mødt på lige fod med en, som er født her i København. Der er helt klart noget forskel, den halter. Selvom du på papiret er dansker og har samme rettigheder, på lige fod med andre danskere.

Interview med Gitte Larsen - 4/12 2007

Vi vil starte med spørge om hvad dit projekt går ud på?

Det er en metode udviklingsprojekt, hvor det går ud på at man tager 10 af de dårligste grønlændere ind fra Københavns kommune. Det er en mensa ordning, som går ud på at jeg følger dem uanset hvor de er i byen eller om de er i fængsel eller på hospitaler, jeg har også en på Grønland. Så jeg følger dem uanset hvor de er henne, til forskel fra så meget andet hvor man skifter når man er i et nyt område eller man bliver afsluttet, så følger jeg dem hele vejen igennem om de er indendørs eller udendørs.

Og det er kun dig som følger dem?

Ja, det er kun mig. Og det et kort projekt, en metode udvikling.

Er det første generation og – eller er de opvokset Danmark?

En er opvokset i Danmark kommet hertil tidligt har været tilbage på Grønland senere ellers er det alle nogen som er kommet senere.

Ved du hvorfor de er kommet til Danmark?

Ja, det er der jo mange gode grunde til. Altså, man kan jo sige at, de fleste far grønlændere vi har, der er havnet på gaden der er folk som var på gaden på grønland før de kom. De har været udsatte i forvejen på grønland før de kommer hertil og det er jo så sidste redningsplanke eller redningsstation for dem. Nogen kommer herved på ferie og glemmer at rejse hjem igen. Dem har vi også en del af, så det er lidt forskelligt, nogen kommer herved, fordi de skal i fængsel, og så kommer de ikke tilbage igen. Det er meget forskelligt.

Så bliver de lukket ud fra fængslet og ikke sendt tilbage?

Ja

Vi arbejder meget med en teoretiker, som hedder Axel Honneth. Kender du ham?

Nej

Han har udviklet teorier om anerkendelse. at man skal søge anerkendelse gennem familien, det retslige system og gennem netværk af grupper.

Har du kendskab til hvor meget kontakt de har til familien?

Dem jeg har, er så belastet, så det med familien er... De piger jeg har, er alle blevet seksuelt misbrugte og mændene har også været udsat for alt muligt. Men de kender hinanden på kryds og tværs, så er de fætre, kusiner, grandfætre og tjuhej hvor det går. Nogen har søskende hernede også, en enkelt har en mor hernede også og nogle flere søskende, det sociale netværk er stort i den familie. Men ellers så. Jeg må indrømme, at det ikke er familien vi skal tilbage til, det er et nyt netværk. De er så belastede de familier, så det ville ikke være hensigtsmæssigt.

Så dit mål med dit arbejde er at skabe netværk?

Ja, sunde netværk udenfor hjemløsheds miljøet.

Er det grønlandske eller danske netværk?

Både og

Ser du det opstår et hierarki blandt de hjemløse?

Bliver nogen udstødt på grund af de ikke kan tale grønlandsk for eksempel?

Nej

Når de kommer til danmark og er danske statsborgere, hvad er deres kendskab til det offentlige system så?

Det eksisterer ikke.

Nogen få af dem har kendskab, men det er de bedre stillede. Eller så er mange af dem er her rigtig lang tid før vi opdager dem. De skjuler sig i starten i lejligheder og andre steder.

Hvordan får de kontakt til det offentlige system?

Dem jeg har, er det via mig. Ofte ser man, at det er via gadeplan, eller støttekontaktpersoner eller frivillige organisationer, at kontakten bliver etableret til det offentlige system.

Hvilke sproglige færdigheder har de?

Det kommer an på hvor de født og opvokset på grønland. Der har været nogen år hvor dansk undervisningen har været næsten ikke eksisterende, så der er nogen årgange der som er rigtig dårlige til danske. Nogle er jo rigtig gode til dansk og nogle er rigtig dårlige til dansk. Problemet er at de ikke siger at de er dårlige til dansk.

Så de beder ikke om tolkebistand?

Nej, det gør de ikke.

Kan socialrådgivere ikke tyde at der er brug for en tolk?

Nogen få af dem.

Når de sidder og nikker om siger hmm. Og de forstår ikke hvad der bliver sagt, jo nogen gør. Eller tolker det anderledes.

Får de den hjælp de skal have?

Jamen det kan de jo ikke for så får de ikke nogen penge.

Der er grupperinger inden for den sociale støtte. Nogen kan godt finde ud af at komme til 3 måneders opfølgningssamtaler. Og nogen kan ikke og mister tit deres kontanthjælp og nogen går der ind via os og vi hjælper dem til at komme hver gang.

Altså dem der har en støtte kontakt person eller er meget tæt knyttet til det grønlandske hus eller et eller andet, de får selvfølgelig den hjælp de skal have. Men dem som ikke har nogen, der er det problematisk

Hvordan fungerer det med arbejdsmarkedet? Er nogen på arbejdsmarkedet?

Ja

Er der nogen som falder igennem, måske pga. misbrug?

Det er det samme som danskere i samme målgruppe

Det der er problemet. De fleste har haft lang tids arbejde på Grønland, men det med ikke at møde op d. 1. 2. 3., det er legalt på grønland og det er det jo ikke her. Så indtil de lærer de arbejdsmekanismer der er. Eller et firma der tænker, så kommer de ikke de tre dage. Det er anderledes måde at tænke arbejde og det skal de jo lære.

Men vi har fået flere i job. Nogen kan man jo sige, jo hurtigere vi får øje på dem, jo bedre er deres mulighed for at få et job. Jo mere arbejdsparate er de.

Ser du at de får et større selvværd, når de er i arbejde?

Ja

Er det sværere at resocialisere end grønlander frem for en dansker?

Man kan sige det er det er sværere at finde et netværk til en grønlander når de skal samles op end det er til en dansker når de skal samles op. Mange af dem de kender på forhånd er det er grønlandere som drikker meget som snakker med vores målgruppe og hvor finder de så et sundt netværk, uden misbrug, det er nok de fælestes problem. Det er det vi arbejder på. Hvor kan de kommer hen. Hvor kan man finde et sangkor, hvis de er interesseret i at synge. Det er også en mulighed at begynde sådan bolig-mæssigt. På herre huset herude, så samler vi lidt her, for så ar de hinanden i deres fritid. Det handler om at tænke lidt kreativt i forhold til det. Men det er et problem. Man ser jo de ædre grønlandere sidde sammen med sumpen ude på Christiania. Det er jo meget anderledes. Det er en anderledes måde. Det er de vant til på grønland og det kan man ikke tage fra dem. Det er en anden måde

Ser du om der er mange kulturelle forskelle?

Ikke så meget som mange, som folk, gør det til. Grønland har gennemgået en stor udvikling og det med kajaker og perlesyning, det er jo nej.

Jeg tænker også mere socialt. Den måde de agere på, man snakker om at de ser hinanden som mere åbne og mere stille og roligt, hvor danskerne er mere fremad rettede og egoistiske. 10.56

De er mere tilbageholdende og ikke så snaksaglige. De er mere kropslig og bruger meget mere kropsaflæsning, end os. Vi snakker meget i forhold til dem.

Det kunne også være et problem overfor kontakten til den offentlige sektor.

Ja. Det er et problem. F.eks. sidder der en sagsbehandler og snakker og snakker, og så er de stået af for længe siden. Men de har humor en fed humor, hvor de laver sjov med rigtig mange ting, så det er sjovt at være sammen med dem.

Hvad med de grønlændere, som kommer herved, som måske ikke har været så socialt belastede på grønland, men ikke har noget dansk netværk, så søger de vel de grupper?

Ja, det gør de jo og det er også det der er problemet. Det er også noget vi arbejder med. Vi prøver lidt at lave et system, hvor vi prøver at få fat i dem. Hov der er en ny, hvem er nu det? Og så lige spørge, så kan det være han eller hun er på ferie, men det skal også foregå uden at være anmassende eller antyde at du nok har brug for hjælp. Man skal lige finde ud af om personen nu var på ferie eller bare lige holde øje med hvad der sker, så de ikke ryger igennem. Det er jo rigtig ærgerligt.

Så meget af dit arbejde består også i at komme ud i marken? (12.45)

Ja. Men altså lige nu arbejder jeg med de 10, som jeg nu er tilknyttet. Der er jeg der udelukkende for dem. Men forhen var jeg på gaden og arbejdede som gadeplansmedarbejder og det skal jeg også tilbage til og der er du jo hele tiden ude.

Ser du det, som et problem, at man koncentrerer sig om grønlændere, at man skiller dem ud fra de andre hjemløse. Kunne de måske føle sig anderledes behandlet end de andre hjemløse. (13.25)

Nej, det gør de ikke. De bare glade for opmærksomheden. Jeg synes man skal behandle dem ligesom alle de andre og de bliver sværere at integrere, hvis man hele tiden går og laver grønlænder ting og tilbud. Hvordan fanden skulle de kunne nå og lærer dansk, altså de har jo valgt at være i Danmark og det er her de skal være. Man kan også roligt snakke om, om de overhovedet kan komme tilbage til grønland. Så det er rigtig ærgerligt at man laver målrettet grønlænder tilbud. Det er faktisk ikke særligt smart.

Men har det ikke også noget med sproget at gøre. Når de er samme taler de jo på deres modersmål internt og så hvis man ikke kan tale grønlandsk bliver man så ikke lidt udstødt eller moppet lidt, hvis man kun kan tale dansk og ikke grønlandsk? (14.24)

Nej. Det har jeg ikke været udsat for.

Jeg læste her for lidt siden at dem der bor på grønland og ikke taler godt grønlandsk og så bliver de holdt lidt udenfor fordi de ikke behersker sproget? (14.35)

Men det er jo fordi det er på grønland. Altså en af dem jeg har, er ikke særlig god til grønlandsk og det har han ingen problemer med. Jo han havde problemer da han skulle ud på Kofodsskolen i deres grønlander sektion, der blev det for grønlandsk. Han er bedre til dansk end grønlandsk, men han holder sammen med grønlanderne ude på bænken, så det er faktisk ikke noget problem.

Er du med til at finde boliger til dem?

Ja.

Er det ikke et problem med boligmanglen her i København?

Problemet er også, at du ikke kan boligindstille folk der drikker. Så jeg henviser via Københavns kommune og der må folk ikke have et stort misbrug. Man må have et kontrolleret misbrug. Altså man skal se det sådan at jeg gad sku da heller ikke bo ved siden af en som slæber venner med hjem hver aften, så på den måde synes jeg det er okay. Problemet er bare at der så ikke er nogen alternativ boliger.

Der har også været det projekt med avancement huse? (16.10)

Ja, det er herfra min stilling kommer fra. Det projekt har jeg været med til at lave.

Og det fungerede?

Det er ikke driftsikkert. Projektet er lavet, men der er ingen penge. Man kan sige, at min stilling er bare en udløser af det projekt. Det er jo ærgerligt for, det var et rigtig godt projekt.

Men der var jo opbakning omkring projektet, både grønlandere og hjemløse, som gerne ville ind og bo der.

Ja, men det koster ekstremt mange penge sådan et projekt. Så spørgsmålet er, hvor pengene skal komme fra? Så det er kun på tegnebrættet, eller det er det jo ikke engang, projektet er skredet og sådan er det.

Føler du at du gør en forskel i dit arbejde? (17.30)

Ja, det synes jeg. Helt bestemt.

Så du får hjulpet dem ud af misbrug og får skabt nogle gode netværk for dem?

Ja, det synes jeg. Men hos nogle af de dårligste, rykker de sig jo ikke, der er det ofte to skridt frem og tre tilbage og sådan er det, når man har denne målgruppe. Men det ved man jo også når man har kontakten til disse grupper, situationsarbejde tager jo tid, så er man på i rigtig lang tid med den samme person og så ser man det rykker på en eller anden måde.

Men tror du det er muligt at få dem helt integreret i det danske samfund, så de har et arbejde de passer og ikke har noget misbrug? (18.30)

Ja, det tror jeg på længere sigt. Selvfølgelig ikke for alle, men de fleste.

Men du siger også, at der er et finansierings problem, med jeres projekter, altså at der ikke er bevilliget nok penge til boliger og den slags?

Nej, jeg siger bare at der er ikke nogen boliger. Der er almindelige boliger, herbergende og skrive-boligerne, der er ikke noget midt imellem. Der burde være nogle institutions boliger, hvor de kunne få lov til, at drikke som det passer dem og alligevel have deres eget køkken uden at de behøvede at bo på herberg. Men det er et stort skridt at tage, specielt hvis du drikker. Mange af dem kunne faktisk godt være i en lejlighed, hvis det ikke lige var fordi de havde nogle naboer, men kunne faktisk godt klare sig og så er det rigtig ærgerligt at de bliver smidt ud, hvis de slås eller kommer op at skændes på herbergende, som de nu gør engang imellem. Men de mangler jo et sted at være og ryger på gaden hver gang at de kommer op og slås. Men de kan heller ikke bo i en almindelig bolig, det drikker de for meget til, så der mangler et eller andet til den der mellemgruppe.

Så der er mange der har brug for det?

Ja, helt klart. Rigtig mange.

Interview med Einar Jensen – 29/11 2007

Hvad er din baggrund med hensyn til hvorfra du har din viden om grønland og grønlændere i Danmark?

For at gøre det helt kort er jeg faktisk født i og er vokset op i Grønland, og jeg har så den store fordel at jeg taler sproget. Efterfølgende er jeg så kommet til Danmark som ung og har taget en uddannelse og så i forbindelse med min uddannelse, jeg er historiker, har jeg interesseret mig for grønlandsk historie, og specialiseret mig i grønlandsk historie, samtidig med at jeg har taget bifag i grønlandsk. På det tidspunkt kunne man tage bifag i grønlandsk sprog. Det vil så sige at hele min opvækst og uddannelse kører over på det med Grønland, og så har jeg så efterfølgende været på Grønland og har arbejdet på Grønland i perioder dels som lærer for en folkeskole, dels som lærer for et gymnasium og så har jeg så efterfølgende, altså på det tidspunkt vi valgte at tage tilbage til Danmark, så er det så helt tilfældigt, det er det jo ofte, at en stilling inde i det grønlandske hus, inde i Løvstræde, er ledig, og den søgte jeg så. Så blev jeg forstander derhenne og var det så i næsten 10 år. Så man kan sige at mit arbejde med grønlændere i Danmark starter i det øjeblik jeg bliver forstander i Det Grønlandske Hus. Det er sådan at aktiviteterne i det Grønlandske Hus er meget brede, for der er både det sociale arbejde, dvs. der er socialarbejdere, men det er også vejledning af grønlandske uddannelsessøgende i Danmark, og det er også det kulturelle arbejde. Da jeg blev ansat i sin tid, var der en problematik omkring de her såkaldt marginaliserede grønlændere og grønlandske sociale problemer. Det var lidt stort, så det var ved at kvæle huset derhenne, så for mange virkede det som om, at det kun var en social institution, og da fokuserede vi meget på at det først og fremmest var en kulturel institution, altså en institution der skulle være en platform for grønlands kultur i Danmark. Både så det repræsenterede grønlandsk kultur udadtil og hvor grønlændere i københavnsområdet kunne komme ind, og så at sige få et fristed, en oase, og så er det sociale arbejde så en del af det. Det var derfor jeg blev forstander, for jeg er jo ikke socialarbejder, så jeg kunne gå ind og arbejde på den kultur og information, der også er en del af arbejdet. Det er så min baggrund og senere kom jeg så herover og arbejde (nationalmuseet).

Vi er lidt nysgerrige med hensyn til hvorfor grønlandere kommer til Danmark. Vi har en forestilling om at det skyldes uddannelse, men er der andre årsager?

Ja uddannelse er en del, men hvis man ser det lidt i et historisk perspektiv, altså fra 50'erne og 60'erne og frem til vore dage, så er der, det var Lise Togeby også inde på forleden dag, der var mange grønlandske kvinder specielt i 60'erne og 70'erne der blev gift med danske mænd der f.eks. arbejdede som håndværkere og danske læger på Grønland. Så tog de med deres mænd tilbage til Danmark og bosatte sig. Det er også derfor at der i hendes (Lise Togeby's) statistik er et overtal af kvinder, og dels i den lidt ældre alder. Det er en af grundene til at så mange er kommet herved, men dem som man ser som marginaliserede der er jo ofte mænd i virkeligheden og ikke så gamle mænd nødvendigvis. Jeg vil sige at den gruppe af mænd, som er her i København og som er det man kalder marginaliserede. Der er der stadig en rest tilbage fra, der er måske to grupper. I sin tid sendte man jo masser af grønlandske unge til Danmark for at blive uddannet, og en forholdsvis stor del af dem blev aldrig færdig med deres uddannelse, og hang i sumpen i lang tid, og nogle af dem hænger stadigvæk. Nogle af dem som vi ser i København, det er nogle der stammer tilbage fra den tid. Så tror jeg også der er en vis tendens til at folk smutter fra små samfund til store samfund. Det kender man jo fra folk, der flytter fra land til by, og somme tider er det også for at prøve noget nyt, og så lykkes det måske ikke rigtig, og man ender på en eller anden måde i sumpen. Hvis man i forvejen er lidt marginaliseret, der hvor man er, så er det jo en god måde at komme til en stor by, for der er man ikke så synlig, og et af de steder grønlandere tager hen, for ikke at blive synlige, det er København. Det her er alt sammen min egen subjektive fornemmelse ud fra de erfaringer jeg har gjort mig, og det er, at der er en del folk som kommer herved, fordi de lige skal prøv noget af, og fordi de synes, det er et godt sted, hvor de er lidt mere anonyme. Nu spørger I også om, hvor mange der er marginaliserede, og det er jo i virkeligheden ikke ret mange. Det er en lille gruppe, men en synlig gruppe. Derudover er der jo mange andre, f.eks. denne her gruppe kvinder, der er gift med danske mænd, og som bor rundt omkring i hele landet. Jeg tror ikke der er en kommune i Danmark, hvor der ikke bor mindst en person, der er født på Grønland, og langt de fleste af dem er jo velintegrerede og har ikke noget problem. Der er jo også det her med at flytte til et sted, hvor man er lidt mere anonym, det har f.eks. i en periode været en tendens til at grønlandske bøsser flyttede til Danmark, for de er godt nok

udsatte i Grønland. Det er ikke så slemt som på færøerne, for jeg tror ikke der i de politiske lag er de holdninger til bøsser, men nede i det almindelige menneskelag, der ved jeg, at det er virkelig hårdt at være afviger på det område i Grønland, og jeg kender flere der er flyttet herved. Det er ikke så mange, men det viser lidt hvad der kan få folk til at sige; "Nu flytter jeg altså til Danmark".

Hvad mener du så, når du siger marginaliserede grønlandere? Har du en definition eller hvornår mener du, at de er marginaliserede?

Det ved jeg ikke rigtigt. Det kan jeg ikke sådan sige præcist. Der må være en eller anden samfundsvidenskabelig definition af det, men man er vel marginaliseret, når man er derude, hvor man i høj grad afviger fra det "normale" samfund, og hvis man skal se på hvilke grønlandere man kan kalde marginaliserede, så er det dem, som har misbrugsproblemer, og det er specielt spiritus og hash. Det er i meget lille grad hård narkotika. Derudover har de ikke noget arbejde, og nogle af dem er også hjemløse. Det er ikke alle sammen, men nogle er hjemløse, og så er man altså marginaliseret.

Nu er du jo selv kommet ind på at nogle tager til Danmark, for at blive mindre synlige og vi har også set denne her dokumentar (Flugten fra Danmark på dr1), og det virker som om der mange problemer på Grønland. Så marginaliseringen kan måske godt skyldes at de har noget bagage med. Vi har et indtryk af at mange har været udsat for overgreb og omsorgssvigt. Kan det have en betydning?

Hvis folk kommer her ned og går til grunde og er kommet herved med håb om at få en uddannelse og klare sig godt, så er det, fordi de har nogle problemer, der gør at de ikke kan klare sig godt i det danske samfund. Det kan f.eks. være en uddannelsesmæssig dårlig baggrund, og det kan være sproglige problemer. Det er den bagage som de så kan have med, og det kan gøre at de er dårligt kvalificerede på arbejdsmarkedet, og samtidig kan de jo også løbe ind i fordomme. Det kender vi jo fra andre. Det kan være utroligt svært at få et job, hvis man hedder Mohammed eller Zacharias. Hvis man søger et job er der større sandsynlighed for at arbejdsgiveren siger, at det gider de ikke. Så er der selvfølgelig også det, de møder herved og den bagage de har med hjemmefra, og så er der også det her meget udefinerlige med mødet mellem de to kulturer. Altså det her med at falde til og indordne sig under det danske samfund. Det danske samfund og det

grønlandske samfund, er jo på nogle punkter forskellige, og for at fungere i det danske samfund, så må man fungere indordne sig under de regler, der er på arbejdsmarkedet f.eks., og der er nok også nogle som har svært ved at gøre det, men jeg tror også at, jeg så det i går på dr1 i nyhedstimen. Det var noget omkring mobning på arbejdspladser, der viste sig at være et meget alvorligt problem, og jeg er helt sikker på at mange af de grønlændere, der kommer ud, også bliver udsat for mobning på de danske arbejdspladser. Jeg tror at mange af dem, der bliver mobbede også er mere følsomme. Igen er det noget, som jeg ikke kan dokumentere. Det er min egen subjektive mening. Jeg tror at mange af de grønlændere, der bliver mobbede, det er nogle, der ikke har en særlig god uddannelsesmæssig baggrund. Så de kommer ud på nogle arbejdspladser, hvor folk heller ikke har en særlig høj uddannelse, og jeg tror nogle af de arbejdspladser er rigtig hårde. Jeg blev selv i sin tid, da jeg var dreng, i skolen i Danmark, da jeg var 15-16 år, kaldt Einar Grønlænder. Nogle af dem var sådan lidt hårde gutter, og jeg kunne godt forestille mig at de kom på en arbejdsplads, hvor der var en grønlænder. Jeg tror mobning er et alvorligt problem, og det er jo de svage det går ud over, og på sådan en arbejdsplads vil en grønlænder være en af de svage

Nu snakker du om, når kulturerne mødes. Vi har lidt svært ved at få kendskab til hele den grønlandske kultur, men kan du nævne nogle væsentlige forskelle, der er?

Der er f.eks. det, at man ikke går så hårdt til hinanden. Der er en tendens i Grønland til at man lægger låg på konflikterne, og det gælder især mændene. Man lægger låg på konflikterne, og især i sådan en mobbesituation, kan man være meget sart overfor, at der bliver gjort sådan ved en. F.eks. "Nu må kraftedeme få fingeren ud og komme i gang med en skovl", og det kan være nok til at få dem til at sige; at det gider de altså ikke, det her. Den tone, der kan være på danske arbejdspladser, kan være meget rå, og det er man ikke vant til. Man kan godt i Grønland tage gas på hinanden, og der findes også mobning på Grønland osv.. Det er en anderledes måde at agere på mellem mennesker, som kan have betydning.

15.23

Vi har hørt meget om denne her grønlandske tavshed. Kan det have betydning for at de ikke rigtig brokker sig og ikke beder om hjælp?

Ja og ikke ved hvor de skal gøre det. Og der kan det sproglige også være et problem, det kan jo være problem at trænge igennem hvis man ikke er rigtigt velartikuleret. Derfor har deres uddannelsesmæssige begrund også en betydning. Jeg synes det vigtigt at gøre opmærksom på at den gruppe vi kalder marginaliserede er en meget lille gruppe. Langt de fleste grønlandere klare sig udmærket. Der er en stor del af grønlandske kvinder rundt omkring. Hvis vi ser på den nye generation, er der en del der kommer herved måske for at uddanne sig og er her igennem 7, 8, 10 år og bliver gift, måske med en dansker eller får et godt job som gør at man vælger at blive herved. Og de fungerer fuldt ud på lige fod med andre danskere. Altså, jeg kender en som overlæge ude Rigshospitalet, som grønlander og er en super dygtig forsker og han fungerer på fuldstændig lige fod med andre, fordi han har denne her uddannelsesbaggrund og selvtilliden osv. På arbejdsplads er det ikke et spørgsmål om manden, men om kvalifikationer. Jeg kunne nævne flere. Der er masser af gode eksempler. Der er flere, er jeg overbevidst om. Jeg kan ikke dokumentere det med tal, men er flere, der er grønlandere, der klare sig rigtigt fint, og har job og det hele, her i samfundet, end dem du ser nede på Nørreport, men problemet er at det er dem der er synlige. Og så er der også en anden ting, i den danske presse har der været tradition for, når man skrev noget om Grønland, så var det to ting: ét man skrev om den fantastiske natur, der bjergtager den der kommer derop, dvs. dem der kommer udefra og det her gamle oprindelige samfund og alt det der. Den anden ting man skrev om det var alle problemerne; det var selvmorderne og det var spiritussen osv. osv. Det er de to billeder man i mange, mange år har haft af Grønland. Og det tredje billede der er kommet til nu, det er klimaet, altså klimaforandringerne. Så er der de tre ting, men det er meget sjældent man hører den gode historie.

Den er vi heller ikke rigtigt stødt på i de dokumentarer, vi har set. 18.55

Nej og det er et meget stort problem. Og i den film (Flugten fra Grønland red.) som I også har set. Det er klart den viser nogle problemer der eksistere i det grønlandske samfund, både hvad angår politikere og deres moral, men også nogle sociale problemer, specielt i Nuuk, hvor de der billeder blev taget, men også andre steder. Men man arbejder på det. Den film viste kun den negative side. Det synes jeg virkelig er et stort problem. I den der film ser man en ung mand som hedder Michael Binzer og han var

meget kritisk. Det viste sig senere, at de havde klippet alt det positive fra og kun brugt det negative, udtalte han til de grønlandske aviser. Man bliver nød til at sætte det ind i et større perspektiv. Hvis man ser det sammenlignet med de grønlandske forhold fra, helt personligt, fra dengang dreng, der har det ændret sig milevidt. Både de sociale forhold og en klar materiel fremgang. Dengang lige efter Anden verdenskrig, hvor man begyndte moderniseringen der boede folk jo nærmest i jordhytter, ikke dem alle sammen men en del af dem. Den eneste uddannelse der var i Grønland på det tidspunkt var seminariet som uddannede ikke lærere, men noget som hedder kaliketer, der var halvvejs kirkefolk og halvvejs skolelærere, men de arbejdede i skolen og i kirken, men resten var altså fangere og fiskere. I dag har vi et helt andet samfund, som fungerer på præmisser der svare til det danske. Der er problemer med udannelse, med det sociale osv. osv. men man er milevidt. Man er tættere på det danske samfund end på det samfund man havde dengang. Det er jeg overhovedet ikke i tvivl om. Det glemmer de at fortælle. Man glemmer også at fortælle at, dengang var det danskerne der kørte det hele. Danmark bestemte alt og Grønland havde bare at makke ret. Sådan foregår det ikke i dag, det er jo deres egne beslutninger og deres eget ansvar og de har kørt butikken de sidste 25 år.

Vi har lidt et indtryk af at der er sket en fordanskning af Grønland, hvor de skal tale dansk i skolen. Altså det med at det danske system er blevet overført til Grønland. Har det haft nogen konsekvenser? 21.57

Jah (trækker på det). For det grønlandske system har haft den konsekvens at det som system er meget lig det danske, at man tænker meget dansk om hvordan ting skal fungere og man har mange danske embedsmænd. I embedsværket er en stor del danskere, derfor bliver meget dansk. Og derfor er der nogle gange nogle lidt tunge løsninger for det grønlandske samfund, som er skruet en lille smule anderledes sammen. Nogle gange kan man sige; ”Hvorfor gør de det bare ikke på denne her måde, det ville være meget nemmere”. Det er fordi at sådan gør man i Danmark. Det er en arv fra det gamle statslige system, som man til dels har overtaget. Og så er også fordi nogle af de danske embedsmænd tænker for traditionelt dansk. Og de grønlandske embedsmænd måske ikke har nok gennemslagskraft. Det er konsekvenserne for systemet. For den enkeltes vedkomne har problemet været at man i løbet af 60 år har skullet omstille sig

fra et gammeldags samfund som fungerer på nogle helt andre principper til et moderne vestligt samfund. Så samfundet fungerer på en helt anden måde. F.eks. sagde danskerne meget grønlanderne de kan ikke finde ud af at møde til tiden. Vi er jo skolet til at vi står op når vækkeuret ringer og så tager vi af sted, det hele sker i skemaform. Og det gør det også i grønland nu. I den overgangsperiode har det måske været svært fordi det i gamle dage var man f. eks. afhængig af vejret. Det er en stående dansk vittighed at hvis man spurgte en grønlander; "Hva' så, ta'r vi til Umanaq i morgen?" så sagde grønlanderen "Ja måske". Og det er ikke fordi han ikke gad, det handlede om at man lige skulle se hvordan vejret blev. Og det viser at Grønland ikke var indrettet klokken, men efter vejret eller efter hvornår fangstdyrerne var hvor. Man har kørt nogle helt andre skalaer og de røg ud og ind fra højre kom de vestlige, europæiske standarter. Den overgangsperiode har selvfølgelig givet problemer. Det er ligesom den måde det enkelte individ agerer på. Men så er der også det, at for at fungere skal man have nogle færdigheder som man ikke lærte af sin far og bedstefar. Dvs. at man skal ud i samfundet og lære det som vi andre har gjort. Der er Grønland et utroligt lille samfund som ikke har kunnet levere den ekspertise. Den må komme udefra, så derfor bliver nød til at lære fremmedsprog, man må lære dansk. Det er en af de store hurdler, man skal via dansk komme ind og få sig en bolig uddannelse eller noget der ligner en boglig uddannelse og det er altså et stort problem. Forstil jer at alle der går i 9. Klasse i dag skal ud og have sig en uddannelse på engelsk. Der er mange der vil klatre sig rigtigt godt, der er også mange grønlandere der klare sig rigtigt godt, men der er dæleme os mange der vil knække halsen på det og ikke komme igennem deres uddannelse. Derfor er der nogle barriere der gør det svært at komme op på den standart vi har.

I forbindelse med denne udvikling, er der så nogle generationer der klarer sig bedre end andre? 26.38

Ja og nej. Jeg vil sige at nogen har vist snakket om at nogen gik tabt i forbindelse med denne udvikling. Hvis man skal sige at der var nogen så er dem der var unge i 50'erne og 60'erne. Men det er jo en fejlfortolkning, det var jo ikke en hel generation der gik tabt. Der er mange sociale problemer fra den tid og der var mange der ikke havde de forudsætninger for få den uddannelse som er nødvendig for at gå fra et fangersamfund til et industrialiseret samfund til et i vore dage et så kaldt informationssamfund.

Men uddannelsesmæssigt er der stadig problemer, altså det er min opfattelse, at man stadig halter efter i Grønland og det er folkeskolen der er det specielle problem. Der er stadig masser af grønlandere der for sig en god uddannelse og kører igennem på arbejdsmarkedet som alle mulige andre steder. Det er hovedparten, ellers kunne tingene ikke hænge sammen deroppe.

Vi beskæftiger os meget med en teoretiker der hedder Axel Honneth, han arbejder noget privat, retslig og solidarisk anerkendelse. 28.03

Ja retsligt bliver grønlandere i Danmark placeret på fuldstændig lige fod med danskerne. I virkeligheden kan sige, måske har de nogle ekstra rettigheder, fordi de er en minoritetsgruppe. I hørte måske den anden dag at jeg sagde (foredrag med Lise Togeby d. 22-11-07 red.) at de har rettighed til at importere kød fra Grønland? Det er en lidt speciel rettighed. Udover det har de ret til modersmålsundervisning og så mener jeg også at de har en rettighed der går ud over Danmark. Jeg mener at de uddannelsessøgende har ret til at stemme ved det grønlandske landstingsvalg, for at knytte dem til landet. Det er jo en mindre detalje, men grundlæggende har de, de samme rettigheder. Med hensyn denne her gruppesolidaritet, der tror jeg det er meget afhængig af hvorhenne man er i systemet i Danmark, men sikkert også hvilken uddannelsesmæssig baggrund man har for at være et sted. Det har vi jo været lidt inde på. Den læge jeg snakkede om, han indgår jo på lige fod med sine kollegaer og det er der også masser af andre der gør, hvor andre svagere grupper som har en risiko for at blive moppet.

Der har været snak om, at danske samfund er blevet overført på Grønland, men Grønland har stadig selvrespekt, selvom det er et dansk samfund? 30.48

Grønland har meget selvrespekt, og der er meget fokus på, at det er et samfund med særlige kulturelle forudsætninger og særlige forudsætninger i det hele taget, det er også det som man argumenterede for i sin tid. Det startede i 50 -60'erne, som man kaldte daniseringen hvor alt skulle være ligesom fx skolesystemet, alt skulle være ligesom Danmark. Men man må ikke tage fejl af at det jo også var et ønske der kom fra Grønlands side. De gamle politikere ønskede daniseringen. Men de unge grønlandere som så kom til Danmark og uddannede sig i 50'erne og specielt i 60'erne, de fik en helt

anden opfattelse og der var mange unge grønlændere i Danmark på det tidspunkt og de begyndte at bygge en politik op sammen som så blev lidt hen af grønlandisering, det kørte med de grønlandske principper og gik imod de danske og der var nogle der mente at de også gik væk fra det danske sprog. De blandingsargumenterede for at de ville være ligestillede, man skulle være ligestillet med Danmark. De omdefinerede begrebet ligestilling, de sagde ligestilling, det er at ligesom, Danmark udviklede sig på deres baggrund og præmisser og Grønland udviklede sig efter deres præmisser også satte de det hele på hovedet og den korte historie er så at der skete var at de fik hjemmestyre. Der skete virkelig et brud, altså man kunne sige at i 60'erne kunne folk have tilbøjelighed til at sige det bare var unge grønlandske højtråbende studerende. Det der skete i begyndelsen af 70'erne på grønland havde man et landsrådslaug og et folketingsvalg hvor det var de unge repræsentanter der lige pludselig blev valgt også kom folk med en helt anden holdning. I 1972 stemte Danmark grønland ind i EF og det gik man klart imod på grønland også gik det op for de danske politikere at man altså have et problem med hjemmestyret. Ud fra denne historik, der vil man sige, at Grønland har en helt klar opfattelse, af at de er sig selv, at de har deres egen historie, deres egen baggrund, og de skal udvise deres egen principper og de grønlandske politikere er meget stolte og man ligger ikke skjul på at man har sin egen dagsorden.

Det startede med at vi i starten ikke vidste om man skulle sige grønlændere eller danskere om grønlændere i Danmark, er det et problem at grønlændere har dansk statsborgerskab og ikke kommer igennem sammen program som andre indvandrere der kommer hertil? Altså mht. sprog og kendskab til det offentlige.

Overhovedet ikke. De er danske statsborgere.

Men er det ikke et problem de ikke får af vide hvordan systemet fungerer?

Nej det kan man ikke sige. I vore dage er det dem, der er kvikke i pæren, der kommer til Danmark. Og de andre, der kommer herved i vore dage, er f.eks. pensionister. De flytter til bedre tilbud i Danmark, og klimaet er også venligere mod gamle led (fx slidgigt) Der er også nogle blandede ægteskaber. Jeg kender nogle der begge er i ægteskab af grønlændere, som så har flyttet herved. Mange par tænker at, nu har de tager "tørnen"

på Grønland også når de bliver ældre tager de til Danmark. Det er nemmere at bo som pensionist i Danmark.

Er det danske samfund godt nok til at tage imod grønlændere?

Tja, både ja og nej. Det danske samfund er nok ikke så gode, til at tage imod de grønlændere der har problemer. Der bliver det for formalistisk, at man siger at grønlænderne har dansk statsborgerskab, de må selv finde ud af det hele, men der er jo også masser af danske statsborgere der heller ikke kan finde ud af det. Så der synes jeg ikke man er god nok. Der man jo selvfølgelig fra de danske myndigheder sige, at nu havde man proppet penge i de hjemløse og dem der har snakket med Det Grønlandske Hus vil sikkert også få af vide at der er sat penge af til grønlændere, men det er jo pressen, altså hvis lokummet brænder, så putter vi lidt penge i det. Men man kunne godt lave en bredere indsats så grønlænderne ikke går hen og bliver tunge sociale problemer eller hjemløse, så det man gør, er at man stopper hullerne der hvor de opstår i stedet for at sørge for at de ikke opstår.

Man kan nemt få et indtryk af, at det står slemt til med grønlændere.

Det synes jeg ikke. Men hvis man som dansker går ned igennem Istedgade og Skælbækgade, så vil man også synes det danske samfund står meget dårligt. Det er utroligt vigtigt at gøre opmærksom på at den der marginaliserede gruppe, den er meget lille.

Vi har meget forskellige tal. Inde på udsattegrønlændere.dk, fandt vi de tal som Lise Togeby havde brugt i sin undersøgelse altså 5400 voksne generations grønlændere i Danmark også stod der fra Kofoedskolen, at der var 1000 - 1500 socialt udsatte?

Det kommer meget an på hvilke interesser folk har. Kofoed skole vil gerne have midler, altså jo flere der har det dårligt, jo flere penge får de. Det er det samme de der tal på 18.000 det er jo Den Nordatlantiske Gruppe der har fundet de tal. De har også talt 2. og 3. generationsgrønlændere med. Jeg har svært ved at se hvad de vil bruge de tal til. De må skulle bruge det i en eller anden politisk sammenhæng.

Men der findes ikke rigtigt noget andet statistik end Den Nordatlantiske Gruppe og Lise Togeby?

Nej problemet er jo at man ikke kan udlede af statistikkerne hvem der er grønlander i Grønland, man kan søge på hvem der er født i Grønland. Det betyder at sådan én som mig også ryger med og jeg vil ikke selv definere mig selv som værende grønlander. Så hvis hun havde ringet til mig og spurgt mig i den der undersøgelse, så havde jeg sagt nej.

Er der så flere grønlandere der er marginaliserede end danskere?

Ja, hvis du går ind og definerer en eller anden gruppe som marginaliserede, så er der en procentdel eller promille af danskere der er det. Og de grønlandere som er det, vil udgøre en større del. Det er jeg ikke i tvivl om. Det er svært at sammenligne. Man kan konstatere det og så må man sige at der er nogle andre baggrunde som gør at de bliver marginaliserede. De kommer ind i et samfund hvor de har svært ved at klare sig, fordi de ikke kan leve op til de samfundskrav der er og de har ikke de samme forudsætninger som andre danskere. Så der må nødvendigvis blive flere, ellers ville det da være mærkeligt.